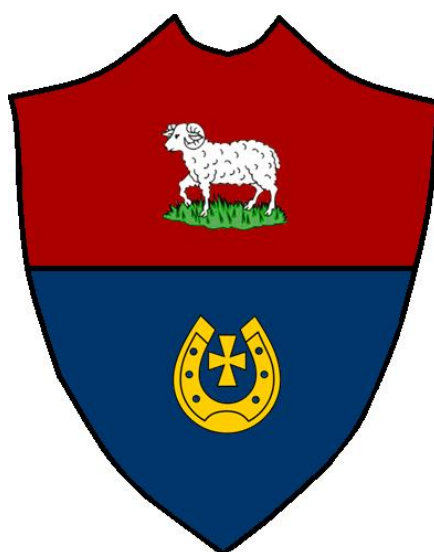


---

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA  
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH  
na terenie Gminy Rościszewo  
na lata 2016-2020**

---



---

**GMINA ROŚCISZEWO  
POWIAT SIERPECKI  
WOJEWÓDZTWO MAZOWIECKIE**

---

ZAMAWIAJĄCY	GMINA ROŚCISZEWO
WYKONAWCA	WESTMOR CONSULTING

**ROŚCISZEWO 2016**

## SPIS TREŚCI

<b>1. Wprowadzenie .....</b>	<b>4</b>
<b>2. Metodologia opracowania Strategii .....</b>	<b>5</b>
<b>3. Diagnoza sytuacji społecznej Gminy Rościszewo .....</b>	<b>6</b>
3.1. Charakterystyka sytuacji społecznej.....	6
3.1.1. Charakterystyka ogólna Gminy Rościszewo .....	6
3.1.2. Demografia.....	7
3.1.3. Rynek pracy .....	13
3.1.4. Gospodarka mieszkaniowa.....	15
3.1.5. Służba zdrowia .....	16
3.1.6. Edukacja .....	16
3.1.7. Kultura i sport .....	18
3.1.8. Podmioty wsparcia społecznego.....	20
3.1.9. Współpraca z organizacjami pozarządowymi .....	27
3.2. Problemy społeczne występujące na terenie Gminy Rościszewo.....	27
3.2.1. Rodzina .....	27
3.2.2. Bezrobocie .....	29
3.2.3. Niepełnosprawność .....	31
3.2.4. Uzależnienia.....	33
3.2.5. Ubóstwo .....	35
3.2.6. Bezdomność.....	36
3.2.7. Przemoc w rodzinie .....	36
3.2.8. Przestępczość .....	39
3.2.9. Osoby starsze .....	39
3.3. Wyniki badania ankietowego.....	40
3.4. Analiza SWOT .....	41
<b>4. Prognoza zmian w zakresie objętym strategią .....</b>	<b>43</b>
4.1. Prognoza demograficzna .....	44
4.2. Prognoza zmian .....	47
<b>5. Cele strategiczne projektowanych zmian .....</b>	<b>48</b>
<b>6. Kierunki niezbędnych działań.....</b>	<b>50</b>
<b>7. Sposób realizacji strategii oraz jej ramy finansowe.....</b>	<b>53</b>
<b>8. Wskaźniki realizacji działań .....</b>	<b>54</b>
<b>9. Spis tabel .....</b>	<b>59</b>

<b>11. Spis wykresów .....</b>	<b>60</b>
<b>12. Spis rysunków .....</b>	<b>60</b>
<b>13. Załączniki .....</b>	<b>61</b>
ZAŁĄCZNIK NR 1. WYNIKI BADANIA ANKIETOWEGO.....	61

# 1. Wprowadzenie

Problemy społeczne będące wynikiem zmian politycznych i gospodarczych, jakie dokonały się w Polsce na przestrzeni ostatnich lat, stawiają przed władzami samorządowymi nowe wyzwania. Dotychczas realizowany model polityki społecznej polegający głównie na łagodzeniu skutków niekorzystnych zjawisk okazał się nie dość skuteczny. Podejmowane działania skierowane były na walkę z rezultatami problemów, brak natomiast było wystarczającego nacisku na profilaktykę zagrożeń. W efekcie rośnie liczba osób – beneficjentów pomocy społecznej i utrwalają się postawy roszczeniowe tego kręgu osób. Dlatego też potrzebą chwili jest opracowanie spójnych, całościowych, perspektywicznych programów polityki społecznej. Jednym z podstawowych narzędzi realizacji lokalnej polityki społecznej jest **strategia rozwiązywania problemów społecznych**. Obowiązek jej opracowania wynika z art. 17 ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (j.t. Dz. U. z 2013 poz. 182 z późn. zm.), zgodnie z którym: „do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.”

Zgodnie z art. 16b, ust. 2, strategia rozwiązywania problemów społecznych zawiera w szczególności:

- 1) diagnozę sytuacji społecznej;
- 2) prognozę zmian w zakresie objętym strategią;
- 3) określenie:
  - a) celów strategicznych projektowanych zmian,
  - b) kierunków niezbędnych działań,
  - c) sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
  - d) wskaźników realizacji działań.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych zorientowana jest na rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się pomocą społeczną w gminie oraz instytucjami działającymi w szerszym obszarze polityki społecznej jak: edukacja, ochrona zdrowia, bezpieczeństwo publiczne, pomoc osobom niepełnosprawnym, zapobieganie wykluczeniu społecznemu. Działania będą kierowane głównie do środowisk pozostających na marginesie życia społecznego, wykluczonych społecznie lub zagrożonych tym zjawiskiem.

**Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Rościszewo na lata 2016-2020** jest wieloletnim dokumentem programowym, który ma istotne znaczenie dla zapewnienia bezpieczeństwa socjalnego jej mieszkańców, a w szczególności grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.

## 2. Metodologia opracowania Strategii

*Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Rościszewo* przygotowana została zgodnie z ogólnymi warunkami stawianymi takim dokumentom. Umownie można ją podzielić na trzy główne części.

**Pierwsza część** przedstawia charakterystykę sytuacji społecznej Gminy Rościszewo (w dalszej części zwana Gminą) wg stanu na dzień 31.12.2014 roku (w niektórych przypadkach dane dotyczą również lat wcześniejszych). Zawarto tutaj informacje istotne z punktu widzenia występujących na jej terenie problemów społecznych. Przeanalizowano strukturę demograficzną, sytuację na rynku pracy, stan gospodarki Gminy. Opisano również dostępne dla mieszkańców usługi społeczne tj. edukacja, kultura, ochrona zdrowia i pomoc społeczna. Charakterystyki tej dokonano w oparciu o:

- informacje uzyskane z GOPS w Rościszewie,
- dane z Komendy Powiatowej Policji w Sierpcu,
- dane GUS,
- inne dane dostępne na stronach internetowych oraz w dokumentach strategicznych Gminy.

Charakterystykę sytuacji społecznej Gminy Rościszewo podsumowuje analiza SWOT.

**Część drugą** stanowi prognoza zmian problemów społecznych zidentyfikowanych w części diagnostycznej. Prognoza ta została podzielona na 2 zasadnicze części:

- prognozę demograficzną opracowaną w oparciu o *Prognozę dla powiatów i miast na prawie powiatu oraz podregionów na lata 2014-2050* opracowaną przez GUS, oraz
- prognozę zmian problemów społecznych na terenie Gminy w wyniku realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych oraz działań organizacji i instytucji publicznych działających w zakresie pomocy społecznej (w tym działań GOPS w Rościszewie), które będą miały na celu przeciwdziałanie i niwelowanie istniejących problemów.

Niniejsza prognoza stanowi podstawę do zdefiniowania konkretnych celów strategicznych i kierunków działań.

**Część trzecia** to sformułowanie konkretnych celów strategicznych i kierunków działań niezbędnych do zredukowania niekorzystnych zjawisk społecznych występujących na terenie Gminy Rościszewo. W części tej określono również sposób realizacji Strategii oraz jej ramy

finansowe ze wskazaniem źródeł finansowania określonych działań oraz wskaźników ich realizacji. Tutaj pokazano również komplementarność Strategii z dokumentami strategicznymi województwa.

Strategia obejmuje okres do 2020 roku. Uzasadnieniem dla tak wybranego horyzontu czasowego jest z jednej strony specyfika procesów społecznych (skutki realizacji Strategii będą widoczne dopiero w dłuższym okresie czasu), z drugiej zaś strony konieczność dostosowania Strategii do innych dokumentów programowych na szczeblu krajowym i wojewódzkim.

### 3. Diagnoza sytuacji społecznej Gminy Rościszewo

#### 3.1. Charakterystyka sytuacji społecznej

##### 3.1.1. Charakterystyka ogólna Gminy Rościszewo

Gmina Rościszewo zlokalizowana jest w północno-zachodniej części województwa mazowieckiego i północno – wschodniej części powiatu sierpeckiego. Ośrodkiem Gminy Rościszewo jest wieś Rościszewo.

Rysunek 1. Gmina Rościszewo na tle powiatu sierpeckiego



Źródło: [www.zpp.pl](http://www.zpp.pl)

Gmina Rościszewo graniczy z następującymi gminami:

- od południa z gminami Sierpc i Zawidz oraz miastem Sierpc;
- od zachodu z gminą Szczutowo (powiat Sierpc) oraz gminą Skrwilno (powiat rypiński);

- od północy z gminami Biezuń i Lutocin (powiat żuromiński);
- od południowego wschodu z gminą Zawidz (powiat sierpecki).

Gmina Rościszewo zajmuje powierzchnię 115 km<sup>2</sup>, co stanowi 0,32% powierzchni województwa mazowieckiego oraz 13,50% powierzchni powiatu sierpeckiego. Na terenie analizowanej jednostki samorządu terytorialnego znajduje się 32 miejscowości, w tym 29 sołectw.

Gmina Rościszewo jest usytuowana w odległości 9 km od Sierpca, 45 km od Płocka. Przedmiotowa Gmina zlokalizowana jest w odległości ok. 145 km od Warszawy – głównej aglomeracji w Polsce. Dzięki temu, Gmina znajduje się w obrębie strefy potencjalnych koncentracji procesów rozwojowych. Korzystne połączenie komunikacyjne Gminy z innymi miejscowościami zapewnione jest dzięki drodze wojewódzkiej nr 541 Lubawa – Lidzbark – Żuromin – Sierpc - Dobrzyń n/w, która w Sierpcu przecina drogę krajową nr 10 Warszawa – Bydgoszcz. Atrakcyjne położenie i korzystne połączenia komunikacyjne Gminy Rościszewo stanowią niewątpliwie atuty, dla mieszkańców dużych ośrodków miejskich szukających dobrego miejsca do wypoczynku bądź zamieszkania. Sąsiedztwo miasta Sierpc, w dalszej odległości Płocka i Warszawy i związane z tym migracje wpływają na zwiększenie liczby mieszkańców Gminy oraz rozwój lokalnych i regionalnych firm produkcyjnych, handlowych i usługowych..

### 3.1.2. Demografia

#### LICZEBNOŚĆ GMINY Z PODZIAŁEM NA PŁEĆ

Liczba ludności na terenie Gminy Rościszewo na koniec roku 2014 wyniosła 4 248 osób, z czego kobiety stanowiły 50,33%.

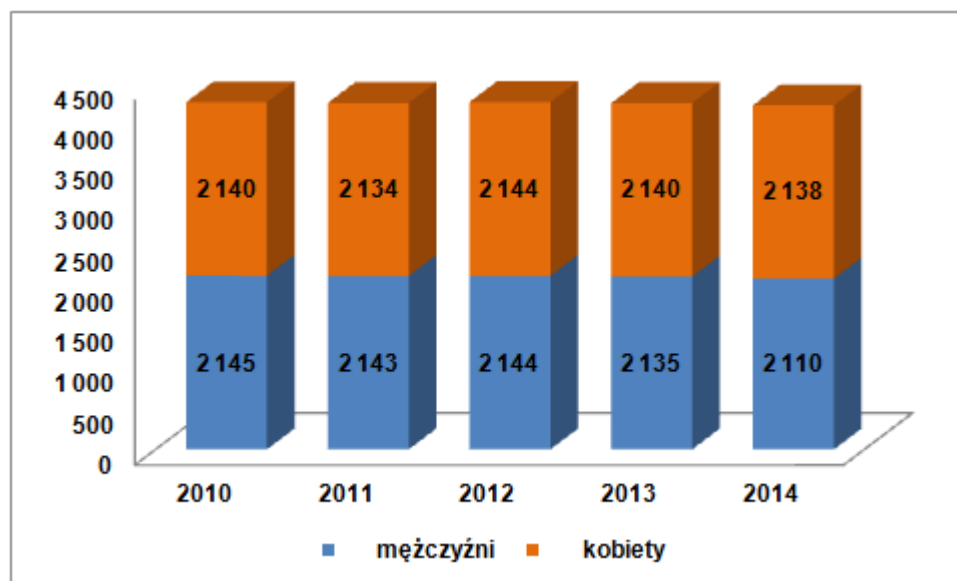
W okresie 2010-2014 liczba mieszkańców Gminy zmniejszyła się o 0,86%.

Tabela 1. Liczebność Gminy Rościszewo w latach 2010 – 2014 z podziałem na płeć

Wyszczególnienie	Jedn. miary	2010	2011	2012	2013	2014
<b>ogółem</b>	<b>osoba</b>	<b>4 285</b>	<b>4 277</b>	<b>4 288</b>	<b>4 275</b>	<b>4 248</b>
<b>mężczyźni</b>	<b>osoba</b>	<b>2 145</b>	<b>2 143</b>	<b>2 144</b>	<b>2 135</b>	<b>2 110</b>
	<b>%</b>	<b>50,06%</b>	<b>50,11%</b>	<b>50,00%</b>	<b>49,94%</b>	<b>49,67%</b>
<b>kobiety</b>	<b>osoba</b>	<b>2 140</b>	<b>2 134</b>	<b>2 144</b>	<b>2 140</b>	<b>2 138</b>
	<b>%</b>	<b>49,94%</b>	<b>49,89%</b>	<b>50,00%</b>	<b>50,06%</b>	<b>50,33%</b>

Źródło: Dane GUS

Wykres 1. Struktura ludności Gminy Rościszewo według płci



Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS

### WSKAŹNIK FEMINIZACJI

Wskaźnik feminizacji wyrażony jest liczbą kobiet przypadającą na 100 mężczyzn.

W Gminie Rościszewo wskaźnik ten wyniósł kolejno: w latach 2010-2013 wynosił 100 kobiet przypadających na 100 mężczyzn. Natomiast w roku 2014 stanowił 101 kobiet przypadających na 100 mężczyzn. Wartość analizowanego wskaźnika potwierdza w 2014 r. przewagę liczby kobiet nad liczbą mężczyzn na terenie Gminy Rościszewo.

### STRUKTURA WIEKOWA MIESZKAŃCÓW

Najliczniejszą grupę wiekową w 2014 roku stanowiły osoby w wieku pomiędzy 20 a 24 rokiem życia. Następnymi w kolejności są osoby w wieku 25-29 lata oraz 50-54 lat.

Tabela 2. Struktura wiekowa mieszkańców Gminy Rościszewo w 2014 r.

Grupa wiekowa	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
0-4 lata	216	106	110
5-9 lat	213	93	120
10-14 lat	250	117	133
15-19 lat	295	162	133
20-24 lata	413	212	201
25-29 lat	313	160	153
30-34 lata	296	166	130
35-39 lat	264	148	116
40-44 lata	250	118	132
45-49 lat	298	157	141



<b>50-54 lata</b>	307	169	138
<b>55-59 lat</b>	266	154	112
<b>60-64 lata</b>	194	104	90
<b>65-69 lat</b>	178	71	107
<b>70-74 lata</b>	154	73	81
<b>75-79 lat</b>	129	43	86
<b>80-84 lata</b>	123	33	90
<b>Powyżej 85</b>	89	24	65
<b>Razem</b>	<b>4 248</b>	<b>2 110</b>	<b>2 138</b>

Źródło: Dane GUS

Struktura wiekowa mieszkańców Gminy Rościszewo została również przedstawiona w tabeli 3 z podziałem na 3 grupy:

- grupa w wieku przedprodukcyjnym,
- grupa w wieku produkcyjnym,
- grupa w wieku poprodukcyjnym.

**Tabela 3. Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym oraz poprodukcyjnym w latach 2010-2014**

Wyszczególnienie	Jedn. miary	2010	2011	2012	2013	2014
<b>Wskaźnik obciążenia demograficznego</b>						
ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	osoba	67,3	64,4	63,5	62,6	60,8
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	osoba	79,7	82,9	87,6	88,5	90,4
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	osoba	29,8	29,2	29,7	29,4	28,9
<b>Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem</b>						
w wieku przedprodukcyjnym	%	22,4	21,4	20,7	20,4	19,9
w wieku produkcyjnym	%	59,8	60,8	61,1	61,5	62,2
w wieku poprodukcyjnym	%	17,8	17,7	18,1	18,1	18,0

Źródło: Dane GUS

Analizując dane zawarte w tabeli 3 należy stwierdzić, że najliczniejszą grupę populacji Gminy Rościszewo w 2014 roku stanowią osoby w wieku produkcyjnym – 62,2%. Natomiast ludność w wieku przedprodukcyjnym stanowiła 19,9%, a w wieku poprodukcyjnym – 18%.

W analizowanym okresie można zauważyć, że:

- liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym w analizowanych latach systematycznie malała. Przy założeniu, że tendencja ta się nie zmieni w kolejnych latach, liczba ludności Gminy Rościszewo będzie malała.
- liczba ludności w wieku produkcyjnym w badanym okresie systematycznie wzrastała,
- liczba ludności w wieku poprodukcyjnym systematycznie wzrastała, co jest zgodne z krajowymi trendami demograficznymi.

Powyższe wnioski świadczą o starzeniu się społeczeństwa na terenie Gminy Rościszewo.

#### **POZIOM WYKSZTAŁCENIA MIESZKAŃCÓW**

W 2002 roku w Gminie Rościszewo dominowały osoby z wykształceniem podstawowym ukończonym – 40% populacji Gminy. Kolejną pod względem liczebności grupę stanowiły osoby legitymujące się wykształceniem zasadniczym zawodowym – 21%, osoby z wykształceniem średnim ogólnokształcącym – 13% oraz z wykształceniem średnim zawodowym – 12%. Wykształcenie wyższe posiadało 2% osób oraz policealne – 2%. Odsetek osób z wykształceniem podstawowym nieukończonym i bez wykształcenia wynosił 9%.

Zauważalne jest zróżnicowanie wykształcenia mieszkańców Gminy Rościszewo ze względu na płeć. Wśród kobiet z terenu Gminy Rościszewo wyższy niż u mężczyzn był odsetek osób z wykształceniem wyższym, policealnym, średnim, podstawowym ukończonym oraz podstawowym nieukończonym, zaś zdecydowanie niższy odsetek osób z wykształceniem zawodowym.

**Tabela 4. Poziom wykształcenia mieszkańców Gminy Rościszewo**

Wyszczególnienie	Ogółem		Mężczyźni	Kobiety
	Liczba osób	Udział %		
wyższe	75	2%	30	45
policealne	62	2%	15	47
średnie razem	537	13%	250	287
średnie ogólnokształcące	76	2%	19	57
średnie zawodowe	461	12%	231	230
zasadnicze zawodowe	837	21%	508	329
podstawowe ukończone	1575	40%	777	798
podstawowe nieukończone i bez wykształcenia	362	9%	124	238

Źródło: Dane GUS Narodowy Spis Powszechny 2002

Przedstawione wyżej dane dotyczą wyników Narodowego Spisu Powszechnego z 2002 roku i nie odzwierciedlają aktualnej sytuacji. Należy założyć, iż obecnie w Gminie Rościszewo,

podobnie jak i w całym kraju, liczba osób z wykształceniem wyższym jest nieco większa. Potwierdzeniem tego są dane GUS dotyczące wykształcenia mieszkańców powiatu sierpeckiego ze spisu powszechnego przeprowadzonego w 2002 i 2011 roku zawarte w tabeli 5.

Zgodnie z danymi przedstawionymi w tabeli 5, widoczny jest wyraźny wzrost liczby mieszkańców powiatu sierpeckiego o wykształceniu wyższym. Jest on równy 116,7% w ostatnich 9 latach, co jest bardzo pozytywnym sygnałem.

**Tabela 5. Poziom wykształcenia mieszkańców powiatu sierpeckiego**

Wyszczególnienie	Jedn. miary	2002	2011	Zmiana % 2011/2002
wyższe	osoba	2 336	5 063	116,7%
policealne	osoba	1 124	13 366	1 089,1%
średnie razem	osoba	10 075	8 027	-20,3%
średnie ogólnokształcące	osoba	2 250	4 371	94,3%
średnie zawodowe	osoba	7 825	10 611	35,6%
zasadnicze zawodowe	osoba	10 441	2 977	-71,5%
podstawowe ukończone	osoba	17 915	12 400	-30,8%
podstawowe nieukończone i bez wykształcenia	osoba	2 617	911	-65,2%

Źródło: Dane GUS (Narodowy Spis Powszechny 2002 Ludność, Narodowy Spis Powszechny 2011 Ludność)

Coraz więcej osób z powiatu decyduje się również na podjęcie edukacji, o czym świadczą:

- wzrost liczby osób z wykształceniem policealnym o 1 089,1%,
- wzrost liczby osób z wykształceniem średnim ogólnokształcącym o 94,3%,
- wzrost liczby osób z wykształceniem średnim zawodowym o 35,6%,
- spadek liczby osób z wykształceniem podstawowym ukończonym o 30,8%,
- spadek liczby osób z wykształceniem podstawowym nieukończonym i bez wykształcenia o 65,2%.

Należy zatem zakładać, że sytuacja w Gminie Rościszewo obecnie kształtuje się podobnie.

### **MIGRACJE**

Poprzez migracje rozumie się stałą lub czasową zmianę miejsca pobytu. Saldo migracji ma istotny wpływ na wysokość populacji danego obszaru.

W Gminie Rościszewo w latach 2010– 2014 zarówno liczba zameldowań, jak i wymeldowań ulegała wahaniom. Największy spadek zameldowań odnotowano na przełomie lat 2012/2013, w roku 2012 nastąpił również największy wzrost wymeldowań. Ostatecznie, w

2014 roku, w porównaniu do roku 2010, liczba zameldowań pozostała na tym samym poziomie 28 zameldowań, zaś liczba wymeldowań wzrosła o 28,95%.

W badanym okresie (pomijając rok 2011) saldo migracji dla Gminy Rościszewo (różnica między liczbą osób, które zameldowały się na terenie Gminy a liczbą osób, które się z niego wymeldowały w danym roku) było ujemne. Natomiast w roku 2011 saldo migracji przyjęło wartość dodatnią. Szczegółowe dane dotyczące salda migracji na terenie Gminy Rościszewo w ostatnich 5 latach, przedstawia tabela 6.

**Tabela 6. Migracje na pobyt stały gminne wg typu i kierunku**

Wyszczególnienie		2010	2011	2012	2013	2014
miasto	Zameldowania z miast	13	25	25	9	10
	Wymeldowania do miast	24	27	33	27	26
	saldo	-11	-2	-8	-18	-16
wieś	Zameldowania ze wsi	15	23	16	18	18
	Wymeldowania na wieś	14	20	20	15	23
	saldo	1	3	-4	3	-5
zameldowania ogółem		28	48	41	27	28
wymeldowania ogółem		38	47	53	42	49
<b>saldo migracji</b>		<b>-10</b>	<b>1</b>	<b>-12</b>	<b>-15</b>	<b>-21</b>

Źródło: Dane GUS

### **PRZYROST NATURALNY**

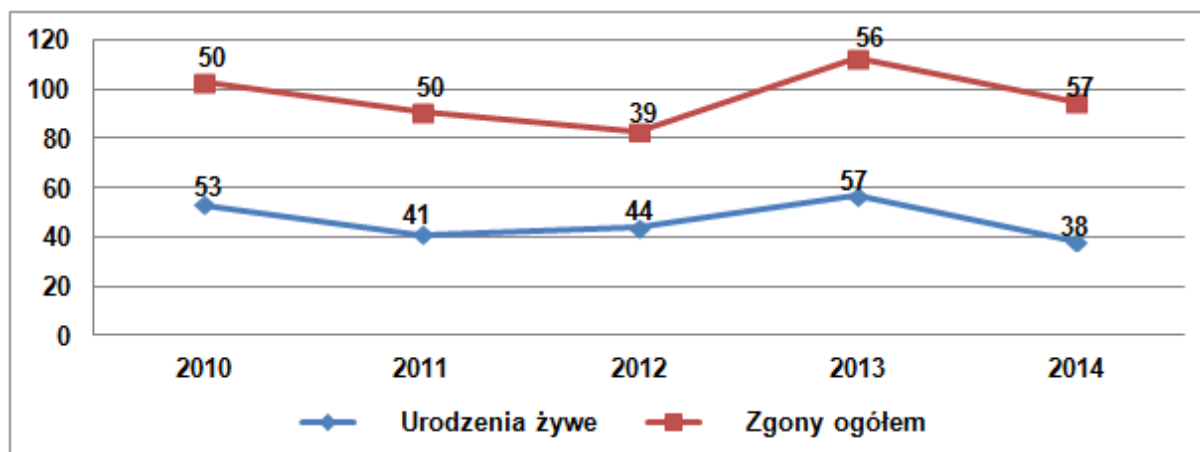
Przyrost naturalny na terenie Gminy Rościszewo w latach 2010, 2012 i 2013 przyjmowała wartości dodatnie. Jednak w pozostałych latach, w tym również w 2014 roku przyrost naturalny przyjmował wartości ujemne, co oznacza, że liczba zgonów w tych latach przewyższała liczbę urodzeń.

**Tabela 7. Przyrost naturalny**

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
<b>Zgony ogółem</b>	50	50	39	56	57
<b>Urodzenia żywe ogółem</b>	53	41	44	57	38
<b>Przyrost naturalny ogółem</b>	<b>3</b>	<b>-9</b>	<b>5</b>	<b>1</b>	<b>-19</b>
mężczyźni	5	-4	2	-9	-11
kobiety	-2	-5	3	10	-8

Źródło: Dane GUS

Wykres 2. Urodzenia żywe i zgony



Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS

### 3.1.3. Rynek pracy

Na terenie Gminy Rościszewo na koniec 2014 roku działały 164 podmioty gospodarcze, z czego 9 podmiotów (5%) w sektorze publicznym.

Tabela 8. Podmioty gospodarcze działające na terenie Gminy Rościszewo w latach 2010-2014

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
<b>podmioty gospodarki narodowej ogółem</b>	<b>153</b>	<b>151</b>	<b>159</b>	<b>159</b>	<b>164</b>
<b>sektor publiczny - ogółem</b>	<b>9</b>	<b>9</b>	<b>9</b>	<b>9</b>	<b>9</b>
państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	6	6	6	6	6
<b>sektor prywatny - ogółem</b>	<b>144</b>	<b>142</b>	<b>150</b>	<b>150</b>	<b>155</b>
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	125	123	130	129	132
spółki handlowe	1	1	1	2	3
spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	1	1	1	1	1
spółdzielnie	2	1	1	1	1
fundacje	0	1	1	1	1
stowarzyszenia i organizacje społeczne	9	9	10	10	11

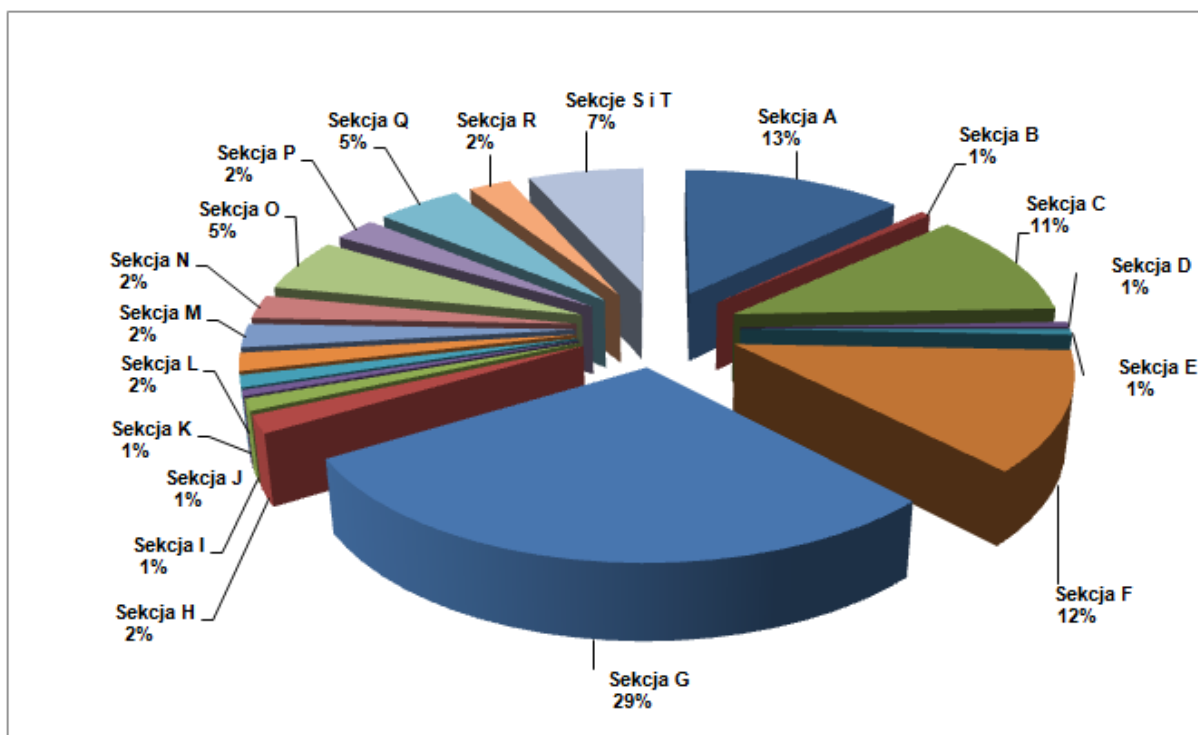
Źródło: Dane GUS

Liczba podmiotów gospodarczych na obszarze Gminy Rościszewo w okresie 2010 - 2014 systematycznie rosła. Porównując ostatecznie rok 2014 z rokiem bazowym, odnotowano 7,19% wzrost podmiotów gospodarczych na terenie Gminy. Warto zauważyć, że największa liczba podmiotów działała na terenie Gminy Rościszewo w 2014 roku w sektorze prywatnych, jako osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

Największy udział w sektorze prywatnym posiadają osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (w 2014 roku stanowiły one 85% podmiotów sektora prywatnego).

Zgodnie z wykresem 4, prywatna działalność gospodarcza prowadzona na terenie Gminy Rościszewo koncentruje się głównie na handlu hurtowym i detalicznym. Ważnymi sekcjami są również budownictwo, przetwórstwo przemysłowe oraz rolnictwo i leśnictwo.

**Wykres 3. Struktura działalności gospodarczej na terenie Gminy Rościszewo w 2014 r. wg sekcji PKD 2007**



Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS

**Legenda:**

<b>A</b>	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo
<b>B</b>	Górnictwo i wydobywanie
<b>C</b>	Przetwórstwo przemysłowe
<b>D</b>	Wytwarzanie i zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych
<b>E</b>	Dostawa Wody.; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją
<b>F</b>	Budownictwo
<b>G</b>	Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
<b>H</b>	Transport i gospodarka magazynowa
<b>I</b>	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
<b>J</b>	Informacja i komunikacja
<b>K</b>	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa
<b>L</b>	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
<b>M</b>	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna

<b>N</b>	Działalność w zakresie usług administrowania i działalności wspierająca
<b>O</b>	Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe ubezpieczenia społeczne
<b>P</b>	Edukacja
<b>Q</b>	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna
<b>R</b>	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją
<b>S</b>	Pozostała działalność usługowa
<b>T</b>	Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby
<b>U</b>	Organizacje i zespoły eksterytorialne

### 3.1.4. Gospodarka mieszkaniowa

Według danych GUS, w 2014 roku na terenie Gminy Rościszewo znajdowało się 1 083 mieszkań o łącznej powierzchni 95 803 m<sup>2</sup>.

**Tabela 9. Zasoby mieszkaniowe na terenie Gminy Rościszewo**

Wyszczególnienie	Jedn. miary	2010	2011	2012	2013	2014
mieszkania	-	1 069	1 071	1 075	1 080	1 083
izby	-	4 800	4 809	4 834	4 857	4 873
powierzchnia użytkowa mieszkań	m <sup>2</sup>	93 785	94 009	94 640	95 243	95 803

Źródło: Dane GUS

Stopień wyposażenia budynków w instalacje techniczno-sanitarne jest dobry. Większość mieszkań posiada dostęp do podstawowych instalacji, tj. wodociągu, łazienki oraz centralnego ogrzewania. Zgodnie z danymi GUS na 1 083 mieszkań w 2014 roku:

- 63% mieszkań posiadało centralne ogrzewanie,
- 75% mieszkań było wyposażonych w łazienkę,
- 86% mieszkań posiadało dostęp do wodociągu.

**Tabela 10. Mieszkania wyposażone w instalacje techniczno-sanitarne [%]**

Wyszczególnienie	Jedn. miary	2010	2011	2012	2013	2014
wodociąg	%	86	86	86	86	86
łazienka	%	75	75	75	75	75
centralne ogrzewanie	%	62	62	62	63	63

Źródło: Dane GUS

Zadaniem własnym Gminy jest tworzenie warunków do zaspakajania potrzeb mieszkaniowych swoim obywatelom. Zakres odpowiedzialności obejmuje przede wszystkim zapewnienie lokali socjalnych dla mieszkańców o niskich dochodach. Lokale socjalne służą

zaspokajaniu potrzeb mieszkaniowych osób o niskich dochodach nie posiadających tytułu prawnego do lokalu oraz osób eksmitowanych na podstawie wyroku sądowego.

Zgodnie z danymi GUS w 2013 r. Gmina Rościszewo posiadała 15 mieszkań komunalnych o łącznej powierzchni użytkowej 706 m<sup>2</sup>, które były przeznaczone pod wynajem. Ponadto Gmina Rościszewo posiada 4 mieszkania socjalne będące do dyspozycji GOPS w Rościszewie. Obecna liczba mieszkań socjalnych jest wystarczająca do zgłaszanego zapotrzebowania.

### **3.1.5. Służba zdrowia**

Podstawowe potrzeby większości mieszkańców Gminy Rościszewo w zakresie opieki zdrowotnej zaspokajają Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Rościszewie, w ramach którego oferowane są porady lekarskie w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej, opieki położniczo - ginekologicznej i pediatrycznej. Na terenie Gminy funkcjonuje również punkt apteczny zlokalizowany w Rościszewie.

Możliwość skorzystania przez mieszkańców Gminy ze specjalistycznych usług medycznych oraz usług leczenia zamkniętego zapewnia Szpital Powiatowy w Sierpcu oraz specjalistyczne przychodnie.

W związku z powyższym można zaobserwować na terenie Gminy problem związany z ograniczonym dostępem do specjalistycznej opieki zdrowotnej.

### **3.1.6. Edukacja**

Gmina Rościszewo jest organem prowadzącym Szkołę Podstawową w Łukomiu oraz Zespół Szkół Samorządowych w Rościszewie, w ramach którego funkcjonuje szkoła podstawowa (z zespołem wychowania przedszkolnego i oddziałem przedszkolnym) oraz gimnazjum.

## **PRZEDSZKOLA I PUNKTY PRZEDSZKOLNE**

Na terenie Gminy Rościszewo funkcjonują obecnie:

- Zespół Wychowania przedszkolnego w Rościszewie;
- Punkt Przedszkolny w Łukomiu;
- 2 oddziały przedszkolne zlokalizowane w miejscowościach Łukomie oraz Rościszewo, funkcjonujące przy Szkołach Podstawowych.

Oddziały przedszkolne posiadają bardzo ciekawą ofertę edukacyjną. Przedszkolaki mogą między innymi korzystać z zajęć rytmiki i nauki tańca oraz nauki języka angielskiego.



Ponadto dzieci uczęszczające do oddziałów przedszkolnych mogą korzystać z bardzo dobrze wyposażonej bazy dydaktycznej umożliwiającej zabawę połączoną z rozwojem.

Przedszkola zapewniają opiekę nad najmłodszymi mieszkańcami, umożliwiając rodzicom, zwłaszcza młodym mamom powrót na rynek pracy.

### **SZKOŁY PODSTAWOWE**

Na terenie Gminy Rościszewo funkcjonują:

- Szkoła Podstawowa w Zespole Szkół Samorządowych w Rościszewie, ul. Reymonta 4;
- Szkoła Podstawowa w Łukomiu im. T. Kościuszki.

Wszystkie szkoły podstawowe na terenie Gminy posiadają status szkół publicznych – ich organem prowadzącym jest Gmina Rościszewo.

### **GIMNAZJA**

Na terenie Gminy zlokalizowane jest 1 gimnazjum publiczne, które wchodzi w skład Zespołu Szkół Samorządowych w Rościszewie.

Placówki szkolne znajdujące się na terenie Gminy wyposażone są w pracownie komputerowe, a także w infrastrukturę niezbędną do uprawiania sportów i rekreacji.

**Tabela 11. Szkoły i placówki znajdujące się na terenie Gminy Rościszewo (stan na 29.02.2016)**

Nazwa szkoły i adres	Liczba uczniów	Liczba klas	Liczba komputerów	Liczba etatów nauczycielskich
ZSS - Szkoła Podstawowa w Rościszewie	173	10	11	16
ZSS – Gimnazjum w Rościszewie	135	7	11	15,30
Szkoła Podstawowa w Łukomiu im. T. Kościuszki	71	6	17	8,62

Źródło: Dane UG Rościszewo

Szkoły podstawowe i gimnazjum umożliwiają dzieciom i młodzieży zdobycie i rozwój podstawowej wiedzy.

Stan infrastruktury oświatowej w Gminie jest oceniany jako dobry i ulega permanentnej poprawie. Szkoły na terenie Gminy Rościszewo pełnią funkcję integracyjną dla dzieci i młodzieży, gdyż oferują swoim uczniom dodatkowe zajęcia edukacyjne, uczestnictwo w kołach zainteresowań (koło językowe, informatyczne, piłki nożnej i siatkowej) i przynależność do klubów sportowych. Uczniowie biorą udział w konkursach wiedzy. Wszystkie szkoły posiadają dobre warunki kształcenia, o czym świadczą pracownie komputerowe, odpowiednie zaplecze do zajęć sportowych. Wszystko to zostało osiągnięte

dzięki aktywnej polityce inwestycyjnej Gminy skoncentrowanej na zapewnieniu wysokiej jakości bazy edukacyjnej.

Stosunek wszystkich osób uczących się na danym poziomie kształcenia do całej populacji osób będących w wieku nominalnie przypisanym temu poziomowi kształcenia, czyli tak zwany współczynnik skolaryzacji brutto w okresie 2010-2014 przedstawia tabela poniżej.

**Tabela 12. Współczynnik skolaryzacji brutto dla szkolnictwa podstawowego i gimnazjalnego**

Wyszczególnienie	Jedn. miary	2010	2011	2012	2013	2014
szkoły podstawowe	%	90,37	88,41	88,46	87,13	84,12
gimnazjum	%	85,79	84,48	84,12	81,82	83,82

Źródło: Dane GUS

W latach 2010-2014 współczynnik skolaryzacji dla szkolnictwa podstawowego na terenie Gminy Rościszewo wykazał wartość mniejszą niż 100. Oznacza to, że mieszkańcy Gminy Rościszewo uczęszczają też do innych szkół podstawowych niż do tych, które znajdują się na terenie ich Gminy.

Współczynnik skolaryzacji dla gimnazjum w analizowanych latach również nie przekroczył wartości 100, może być to spowodowane wyborem alternatywnej szkoły spoza terenu Gminy.

### 3.1.7. Kultura i sport

Na terenie Gminy Rościszewo mieszkańcy mają możliwość angażowania się w życie kulturalne Gminy poprzez aktywną działalność następujących stowarzyszeń:

- koła gospodyń wiejskich,
- OSP w następujących miejscowościach: Rościszewo, Polik, Łukomie, Kuski, Lipniki, Września, Rzeszotary Chwały, Rzeszotary Stara Wieś,
- Fundacja Podaruj Uśmiech w m. Rościszewo,
- LKS Skrwa Łukomie,
- Orkiestra Dęta w Łukomie,
- Ludowo Uczniowski Klub Sportowy „LEW” w Rościszewie.

Ponadto corocznie na terenie Gminy organizowane są imprezy kulturalne takie jak:

- Zawody strażackie,
- Dożynki Gminne,
- Turniej piłki nożnej o Puchar Wójta Gminy Rościszewo.

W 2015 roku otwarto Gminny Dom Kultury w Rościszewie, w skład którego wchodzi następujące części użytkowe budynku:

- Gminny Dom Kultury – sala widowiskowo-konferencyjna,
- Gminna Biblioteka Publiczna,
- Przedszkole Gminne,
- Remiza Strażacka z garażami.

Funkcjonująca na terenie analizowanej jednostki samorządu terytorialnego Gminna Biblioteka Publiczna w Rościszewie, posiada jedną filię, zlokalizowaną w pomieszczeniach Szkoły Podstawowej w Łukomiu. Z zasobów obu bibliotek mogą korzystać wszyscy mieszkańcy Gminy.

Działalność kulturalno – edukacyjna gminnej biblioteki oprócz wypożyczalni książek w miarę możliwości finansowych podejmuje także inne działania. Do chwili obecnej pracownicy Biblioteki zorganizowali Plener malarsko-rzeźbiarski poświęcony Fryderykowi Chopinowi. Ponadto, w ramach swojej działalności pracownicy Biblioteki obejmują swoim patronatem wycieczki pn. "Szlakiem Chopina" organizowane do Izby Pamięci słynnego kompozytora, który jest związany z historią Rościszewa.

Biblioteka swoją działalnością obejmuje także najmłodsze dzieci dla których organizuje spotkania z bajką oraz wycieczki. Ponadto, corocznie organizowany jest konkurs "Gmina Rościszewo" - Nasza Mała Ojczyzna, w różnych kategoriach wiekowych oraz konkursy plastyczne.

Ciekawą atrakcją związaną z historią Gminy Rościszewo jest Izba Pamięci Fryderyka Chopina - poświęcona kompozytorowi, który latem 1825 roku gościł w Rościszewie. Izba ta znajduje się w Urzędzie Gminy Rościszewo.

Istotnym aspektem życia na terenie gminy Rościszewo jest dziedzictwo kulturowe. Rościszewo jest gminą z tradycjami, szanującą historię i tradycje oraz wykorzystującą te elementy w działalności kulturalnej, gdyż może to stać się czynnikiem przyciągającym potencjalnych turystów, przyczyniając się tym samym do pobudzenia aktywności gospodarczej i społecznej Gminy.

Po względem sportowym, doskonalenie i trening młodzieży umożliwiają między innymi obiekty sportowe istniejące na terenie gminy tj. sala sportowa przy Szkole Podstawowej i Gimnazjum w Rościszewie oraz sala gimnastyczna i kompleks boisk z nawierzchnią bitumiczną przy Szkole Podstawowej w Łukomiu.

Należy podkreślić, że władze Gminy Rościszewo, aby zapewnić wszystkim mieszkańcom stały dostęp do imprez kulturalnych i sportowych, organizują je w różnych miejscowościach na terenie Gminy.

### **3.1.8. Podmioty wsparcia społecznego**

#### **GOPS**

Placówką realizującą zadania pomocy społecznej na terenie Gminy Rościszewo jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, który jest jednostką organizacyjną Gminy. Siedziba GOPS znajduje się przy ulicy Armii Krajowej 13. Obecnie w GOPS zatrudnionych jest 12 pracowników na następujących stanowiskach:

- kierownik,
- specjalista pracy socjalnej,
- pracownik socjalny,
- inspektor ds. świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego,
- główny księgowy,
- asystent rodziny,
- opiekunki środowiskowe,
- robotnik gospodarczy.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rościszewie realizuje szeroki zakres zadań, wynikających z następujących ustaw:

- ustawy o pomocy społecznej;
- ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi;
- ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii;
- ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie;
- ustawy o ochronie zdrowia psychicznego;
- ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;
- ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej Ośrodek realizuje następujące zadania:

#### **1. Zadania własne Gminy o charakterze obowiązkowym:**

- a) Opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, którym celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka,
- b) Sporządzanie oceny w zakresie pomocy społecznej,

- c) Udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym,
- d) Przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych,
- e) Przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych,
- f) Przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego,
- g) Przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom niemającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia,
- h) Przyznawanie zasiłków celowych w formie biletu kredytowanego,
- i) Opłacanie składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe za osobę, która rezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie zamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem,
- j) Praca socjalna,
- k) Organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- l) Prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach chronionych,
- m) Dożywanie dzieci,
- n) Sprawienie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym,
- o) Kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu,
- p) Pomoc osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
- q) Sporządzanie sprawozdawczości,
- r) Utworzenie i utrzymywanie ośrodka pomocy społecznej,
- s) Przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych,
- t) Opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne określone w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanej ze środków publicznych.

**2. Zadania własne Gminy:**

- a) Przyznawanie i wypłacanie zasiłków specjalnych celowych,
- b) Przyznawanie i wypłacanie pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze,
- c) Prowadzenie i zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia o zasięgu lokalnym oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki,
- d) Podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznaczonych potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych,
- e) Współpraca z powiatowym urzędem pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, upowszechniania informacji o usługach poradnictwa zawodowego i o szkoleniach.

**3. Zadania zlecone z zakresu administracji rządowej:**

- a) Organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- b) Przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną,
- c) Prowadzenie i rozwój infrastruktury środowiskowych domów samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- d) Realizacja rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia,
- e) Przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielenia schronienia, posiłku oraz niezbędnego ubrania cudzoziemcom,
- f) Przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielenia schronienia, posiłku oraz niezbędnego ubrania cudzoziemcom, którzy uzyskali zgodę na pobyt tolerowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

**Świadczenia z pomocy społecznej obejmują:**

**1. Świadczenia pieniężne:**

- a) zasiłek stały,
- b) zasiłek okresowy,
- c) zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy,
- d) zasiłek i pożyczka na ekonomiczne usamodzielnienie,
- e) pomoc na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki,

- f) świadczenie pieniężne na utrzymanie i pokrycie wydatków związanych z nauką języka polskiego dla cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą,
- g) wynagrodzenie należne opiekunowi z tytułu sprawowania opieki przyznane przez sąd,

## 2. Świadczenia niepieniężne:

- a) praca socjalna,
- b) bilet kredytowy,
- c) opłacanie składek na ubezpieczenie społeczne,
- d) składki na ubezpieczenia zdrowotne,
- e) pomoc rzeczowa,
- f) sprawianie pogrzebu,
- g) poradnictwo specjalistyczne,
- h) interwencja kryzysowa,
- i) schronienie,
- j) posiłek,
- k) niezbędne ubranie,
- l) usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, w ośrodkach wsparcia oraz w rodzinnych domach pomocy,
- m) specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania oraz w ośrodkach wsparcia,
- n) mieszkania chronione,
- o) pobyt i usługi w domu pomocy społecznej,
- p) pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym w mieszkaniu chronionym, pomoc w uzyskaniu zatrudnienia, pomoc na zagospodarowanie - w formie rzeczowej dla osób usamodzielnianych.

Szczegółowy wykaz świadczeń społecznych przyznanych w 2015 roku przez GOPS w Rościszewie w ramach zadań własnych Gminy przedstawia tabela poniżej. Największa kwota świadczeń została przyznana w formie zasiłków okresowych. Duży udział w świadczeniach stanowiły dotacje, zasiłki stałe oraz inne zasiłki przyznawane z powodu bezrobocia.

Pod względem liczby osób którym przyznano świadczenia, największą liczbę beneficjentów świadczeń stanowiły dzieci, którym udzielno posiłki.

Tabela 13. Świadczenia społeczne w ramach zadań własnych Gminy Rościszewo (stan na dzień 31.12.2015 r.)

Formy pomocy	Liczba osób którym przyznano świadczenia	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
<b>Zasiłki stałe ogółem, w tym:</b>	<b>35</b>	<b>375</b>	<b>163 152</b>	<b>33</b>	<b>42</b>
- przyznany dla osoby samotnie gospodarującej	27	299	138 072	27	27
- pozostającej w rodzinie	8	76	25 080	6	15
<b>Zasiłki okresowe ogółem</b>	<b>76</b>	<b>371</b>	<b>182 446</b>	<b>76</b>	<b>234</b>
- w tym środki własne	-	-	3 477	-	-
Dotacja	-	-	178 969	-	-
Przyznane z powodu bezrobocia	57	295	147 810	57	161
Przyznane z powodu niepełnosprawności	1	5	3 538	1	3
<b>Posiłek</b>	<b>161</b>	<b>27 304</b>	<b>54 050</b>	<b>86</b>	<b>382</b>
- w tym dla dzieci	161	27 304	54 050	86	382
<b>Usługi opiekuńcze ogółem</b>	<b>15</b>	<b>9 340</b>	<b>114 716</b>	<b>15</b>	<b>16</b>
<b>Sprawienie pogrzebu</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>
- w tym osobom bezdomnym	-	-	-	-	-
<b>Inne zasiłki celowe i w naturze ogółem</b>	<b>86</b>	<b>-</b>	<b>45 833</b>	<b>83</b>	<b>358</b>
<b>Praca socjalna</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>65</b>	<b>290</b>
<b>Udzielenie schronienia</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>
<b>Zapewnienie posiłku</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>
<b>Zapewnienie niezbędnego ubrania</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>
<b>Skierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca Gminy w tym domu</b>	<b>1</b>	<b>1</b>	<b>3 305</b>	<b>1</b>	<b>1</b>
<b>Razem</b>	<b>628</b>	<b>65 370</b>	<b>1 114 498</b>	<b>536</b>	<b>1 911</b>

Źródło: Dane GOPS w Rościszewie

W tabeli poniżej przedstawiono dane dotyczące rodzaju i skali pomocy społecznej w Gminie Rościszewo udzielonej przez GOPS. Najliczniejszą grupę beneficjentów pomocy społecznej oferowanej przez GOPS w Rościszewie w 2015 roku stanowiły osoby dotknięte bezrobociem – 105 rodzin, które łącznie liczyły 362 osoby. Na przestrzeni lat 2010 – 2015 liczba rodzin objętych pomocą społeczną z powodu ubóstwa zwiększyła się o 26,5%. Drugim istotnym powodem wsparcia udzielanego przez GOPS w Rościszewie jest ubóstwo – 98 rodzin (355 osób), zaś trzecim – długotrwała lub ciężka choroba – 35 rodzin liczących łącznie 42 osoby.



Osoby korzystające ze świadczeń pomocy społecznej mogą ubiegać się i otrzymywać zarówno świadczenia pieniężne jak i niepieniężne.

**Tabela 14. Liczba beneficjentów pomocy społecznej oferowanej przez GOPS w Rościszewie**

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin						Liczba osób w tych rodzinach					
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Ubóstwo	125	111	113	110	87	98	398	424	427	365	302	355
Sieroctwo	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bezdomność	1	1	1	-	-	-	1	1	1	-	-	-
Potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bezrobocie	83	97	99	78	85	105	244	365	371	240	275	362
Niepelnosprawność	35	35	37	-	-	-	84	84	85	-	-	-
Długotrwała lub ciężka choroba	41	29	30	23	35	35	92	104	109	47	55	42
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, w tym:	56	48	50	19	14	14	287	229	233	102	66	59
- rodziny niepełne	10	10	9	5	6	7	43	37	37	18	21	23
- rodziny wielodzietne	46	38	40	14	6	6	244	195	195	84	38	36
Alkoholizm	8	8	8	4	8	8	47	47	47	15	20	20
Narkomania	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	2	-	-	2	4	2	2	-	-	3	6	4
Przemoc w rodzinie	4	5	8	5	3	3	19	14	36	20	12	12
Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Zdarzenie losowe i	-	2	2	1	2	3	-	7	8	4	5	11

sytuacja kryzysowa												
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	11

Źródło: Dane GOPS w Rościszewie

**POZOSTAŁE PODMIOTY**

Dla Gminy Rościszewo funkcjonują następujące ośrodki wsparcia dla osób i rodzin w trudnej sytuacji życiowej:

- **Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych** – podejmuje działania, które mają na celu orzec o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązkowego leczenia w zakładzie leczenia odwykowego. Komisja prowadzi rozmowy ostrzegawcze. W celu poznania sytuacji rodzinnej uzależnionego pracownik socjalny przeprowadza wywiady środowiskowe. Komisja zarządza badania diagnostyczne osoby uzależnionej oraz kieruje wnioski do sądu o zastosowanie obowiązku leczenia zamkniętego w zakładach odwykowych. Członkowie Komisji powiadamiają rodziny o możliwości pozyskania pomocy jak również informują organy o popełnieniu przestępstwa.
- **Zespół Interdyscyplinarny** - to grupa specjalistów różnych dziedzin, zajmująca się rozwiązaniem konkretnego problemu związanego z przemocą w rodzinie przy wykorzystaniu zasobów będących w dyspozycji każdego z członków takiego Zespołu. Zadaniem Zespołu Interdyscyplinarnego, zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, jest koordynowanie i integrowanie działań podmiotów uczestniczących na obszarze danej gminy w przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Celem głównym zespołu interdyscyplinarnego jest efektywna współpraca instytucji i organizacji na rzecz zapobiegania i zwalczania przemocy w rodzinie, poprzez:

- diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie,
- podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku,
- inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie,
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym,
- inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.

Zespół Interdyscyplinarny może tworzyć grupy robocze w celu rozwiązywania problemów związanych z wystąpieniem przemocy w rodzinie w indywidualnych przypadkach.

### **3.1.9. Współpraca z organizacjami pozarządowymi**

Zgodnie z §3 pkt. 3. Regulaminu Organizacyjnego Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rościszewie (Załącznik nr1 do Zarządzenia Kierownika GOPS Nr 4/2014 z dnia 2 czerwca 2014 r.), „w celu realizacji zadań pomocy społecznej, Ośrodek współpracuje na zasadzie partnerstwa z samorządami lokalnymi, organizacjami społecznym i pozarządowymi, placówkami służby zdrowia, kościołem, Sądem Rejonowym w Sierpcu, z Oświatą, Policją oraz innymi zakładami pracy oraz osobami fizycznymi i prawnymi realizującymi zadania z zakresu pomocy społecznej”.

Gmina Rościszewo dąży do efektywnego wykorzystania społecznej aktywności w zaspokajaniu zbiorowych potrzeb mieszkańców Gminy, na co składa się realizacja celów szczegółowych:

- rozwój partnerskiej współpracy pomiędzy samorządem, a sektorem organizacji pozarządowych,
- poprawą jakości życia mieszkańców poprzez pełniejsze zaspokajanie potrzeb społecznych,
- włączenie zainteresowanych organizacji pozarządowych i innych podmiotów prowadzących działalność pożytku publicznego do realizacji programów służących rozwojowi Gminy,
- wzrost zaangażowania mieszkańców w rozwój Gminy.

Wszelkie działania temu służące powinny być podejmowane w ramach spójnego systemu, którym koordynuje jedna instytucja – jednostka administracji samorządowej, a jej równorzędnymi partnerami są organizacje pozarządowe, stowarzyszenia, fundacje.

## **3.2. Problemy społeczne występujące na terenie Gminy Rościszewo**

### **3.2.1. Rodzina**

Rodzina jest społecznością powołaną do wzbudzania i rozwoju życia jednostkowego, a jednocześnie jest podstawą życia społecznego, ponieważ dostarcza społeczeństwu nowych członków i najpełniej kształtuje człowieka. Rodzina stanowi dla dziecka najlepsze naturalne środowisko, w którym otoczone jest opieką i ma możliwość zaspokajania swoich potrzeb. W prawidłowo funkcjonującej rodzinie, w systemie cenionych wartości, na pierwszy plan wysuwane jest szczęście i dobro dziecka, które daje równocześnie szczęście rodzicielskie i małżeńskie. Prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny może zagrażać szereg

czynników, wśród których istotną rolę odgrywają zjawiska patologiczne. Ich oddziaływanie czyni daną rodzinę dysfunkcyjną, czyli taką, która nie potrafi sprostać swoim obowiązkom względem dzieci i innych członków rodziny oraz pomyślnie rozwiązywać swoich problemów i sytuacji kryzysowych.

Problemy występujące w takiej rodzinie często są złożone i wymagają interdyscyplinarnych rozwiązań. Czynniki odnoszące się do właściwości osobowościowych członków rodzin, jak alkoholizm, narkomania, przemoc, niewydolność w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych stanowią główne problemy dezorganizujące życie rodzin, którym często towarzyszy problem długotrwałego bezrobocia, czy ubóstwa. Są one najczęściej przyczyną niedostosowania społecznego dzieci. Również dokonujące się zmiany, postęp, szybsze tempo życia, niosące za sobą wiele pozytywnych skutków, często pogłębiają wiele negatywnych zjawisk, takich jak: bezrobocie, uzależnienia, przestępczość, które są niejednokrotnie przyczynami rozpadu rodziny.

W przypadku dezorganizacji, rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań. Role wewnątrzrodzinne ulegają zaburzeniu, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się coraz bardziej niezgodne z normami prawnymi, moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi. Dlatego, jeśli w funkcjonowaniu rodziny pojawiają się dysfunkcje, instytucje i służby zobligowane do wspierania rodziny zobowiązane są do podjęcia na jej rzecz określonych działań.

Organizując różnorodne formy wsparcia na rzecz rodziny problemowej, należy doceniać i konsekwentnie realizować zasadę podstawowej roli opiekuńczej i wychowawczej rodziny w rozwoju dziecka. Zamiast zastępować i wyręczać rodzinę w wypełnianiu jej roli, należy ją przede wszystkim wspierać i wspomagać, aby przywrócić jej prawidłowe funkcjonowanie.

Stosowane rozwiązania powinny opierać się na współpracy różnych podmiotów wsparcia społecznego po to, by udzielona pomoc była kompleksowa i dawała jak największe prawdopodobieństwo rozwiązania problemów rodzin dysfunkcyjnych. W tych działaniach należy uwzględnić nie tylko wsparcie finansowe, ale również pomoc psychologów, asystentów rodziny, pedagogów szkolnych, pracowników przychodni medycznych czy policji, którzy pomogą walczyć z trudnościami i rozwijać umiejętności opiekuńczo-wychowawcze rodzin. Ważna jest również integracja rodzin, zapewnienie im możliwości wspólnego spędzania czasu i budowania więzi rodzinnych.

### 3.2.2. Bezrobocie

Część mieszkańców Gminy znajduje zatrudnienie w pobliskich miastach, m.in. w Sierpcu, bądź w bardziej oddalonej Warszawie. Natomiast pozostała część mieszkańców Gminy Rościszewo trudni się rolnictwem, prowadząc własne gospodarstwa rolne.

Brak pracy lub jej utrata jest przyczyną wielu bardzo niepokojących zjawisk społecznych (tj. patologia, przestępczość czy uzależnienia od alkoholu), a także czynnikiem skutecznie ograniczającym popyt wewnętrzny. Długotrwałe występowanie tych efektów bezrobocia w konsekwencji wpłynie bezpośrednio na wzrost wydatków Gminy na pomoc społeczną w zakresie likwidacji lub minimalizacji tych zjawisk, jak również na pogorszenie wizerunku i atrakcyjności osiedleńczej i inwestycyjnej Gminy.

Zgodnie z danymi GUS, w latach 2010-2014 na terenie Gminy Rościszewo liczba osób bezrobotnych ulegała wahaniom. W 2014 roku w Gminie były 357 osoby bezrobotne, co w porównaniu do roku bazowego daje wzrost liczby bezrobotnych o około 16,29%. Jednak od roku 2012, gdzie odnotowano największy poziom bezrobocia w badanym okresie, nastąpił spadek bezrobocia o 7%. Wśród osób bezrobotnych w 2014 roku przeważały kobiety, ich udział wyniósł ponad 50,98%.

Udział osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wyniósł w 2014 roku dla kobiet 15,4%, dla mężczyzn 12%.

**Tabela 15. Struktura bezrobocia na terenie Gminy Rościszewo w latach 2010-2014**

Wyszczególnienie	Jedn. miary	2010	2011	2012	2013	2014
<b>Bezrobotni zarejestrowani wg płci</b>						
<b>ogółem</b>	osoba	<b>307</b>	<b>364</b>	<b>384</b>	<b>367</b>	<b>357</b>
mężczyźni	osoba	142	170	187	184	175
kobiety	osoba	165	194	197	183	182
<b>Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg płci</b>						
<b>ogółem</b>	%	<b>12,0</b>	<b>14,0</b>	<b>14,6</b>	<b>14,0</b>	<b>13,5</b>
mężczyźni	%	10,0	11,8	12,9	12,6	12,0
kobiety	%	14,4	16,7	16,9	15,7	15,4

Źródło: Dane GUS

Z danych PUP w Sierpcu wynika, że w porównaniu do roku 2010, w roku 2015 nastąpił wzrost liczby osób bezrobotnych o 14 osób.

Tabela 16. Charakterystyka osób bezrobotnych na terenie Gminy Rościszewo

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Liczba osób bezrobotnych OGÓŁEM, w tym:	307	364	384	367	357	321
- kobiet	165	194	197	183	182	166
- mężczyzn	142	170	187	184	175	155
Liczba osób bezrobotnych z prawem do zasiłku	69	46	41	41	49	46
Liczba osób w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia szkoły	-	-	-	-	-	-
Liczba osób bezrobotnych niepełnosprawnych	7	10	8	17	10	10
<b>Liczba osób bezrobotnych wg wieku:</b>						
- bezrobotni do 25 roku życia	97	118	139	116	103	148
- bezrobotni od 26 do 50 roku życia	161	193	189	190	195	117
- bezrobotni powyżej 55 roku życia	49	53	56	61	59	56
<b>Liczba osób bezrobotnych wg czasu pozostawania bez pracy:</b>						
- bezrobotni do 1 miesiąca	19	16	29	26	24	31
- bezrobotni od 1 do 12 miesięcy	180	167	179	146	156	130
- bezrobotni od 12 do 24 miesięcy	63	105	76	85	54	59
- bezrobotni powyżej 24 miesięcy	45	76	100	110	123	101
<b>Liczba osób bezrobotnych wg wykształcenia:</b>						
- wykształcenie podstawowe i poniżej	103	99	96	92	88	86
- wykształcenie gimnazjalne i poniżej	92	109	121	118	111	98
- wykształcenie zasadnicze zawodowe	34	35	31	35	28	23
- wykształcenie średnie ogólnokształcące, policealne i zawodowe	62	90	99	95	102	86
- wykształcenie wyższe	16	31	37	27	28	28

Źródło: Dane PUP w Sierpcu

Analizując strukturę bezrobocia, należy zauważyć, że w latach 2010 - 2015:

- liczba osób bezrobotnych wzrosła o 4,6%,
- zmniejszyła się liczba osób bezrobotnych z prawem do zasiłku o 33,3%,
- o 42,9% wzrosła liczba osób bezrobotnych dotkniętych problemem niepełnosprawności,
- ze względu na wiek osób bezrobotnych: w 2015 roku najliczniejszą grupę stanowiły osoby do 25 roku życia – ich udział wyniósł 46,1%,
- ze względu na czas pozostawania bez pracy: w 2015 roku najliczniejszą grupę stanowiły osoby bezrobotne od 1 do 12 miesięcy. Natomiast w grupie bezrobotnych powyżej 24 miesięcy odnotowano największy wzrost liczby osób bezrobotnych porównując rok 2015 z rokiem 2010 ( o 124,4%),
- pod względem wykształcenia wśród osób bezrobotnych: największy udział w 2015 roku miała grupa osób z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej oraz grupa z wykształceniem średnim ogólnokształcącym, policealnym i zawodowym – po 26,8%. Najmniejszy udział wśród osób bezrobotnych miała grupa osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym – 7,2%.

Osoby bezrobotne są jedną z najliczniejszych grup beneficjentów pomocy społecznej w Rościszewie. W ramach działań wspomagających osoby bezrobotne, GOPS organizuje projekty ze środków unijnych, współpracuje z PUP oraz organizacjami społecznymi o zbieżnym profilu działania.

### **3.2.3. Niepełnosprawność**

Niepełnosprawność jest jednym z ważniejszych problemów współczesnego świata, który wiąże się z obniżeniem sprawności funkcji fizycznych, psychicznych bądź umysłowych. Z niepełnosprawnością fizyczną często wiąże się tzw. niepełnosprawność społeczna, czyli niezdolność do pełnego funkcjonowania w społeczeństwie. Do tej grupy zaliczamy alkoholików, narkomanów i byłych więźniów.

Osoby niepełnosprawne spotykają się, na co dzień z wieloma barierami, takimi jak bezrobocie, bariery architektoniczne i komunikacyjne, utrudniony dostęp do leczenia i rehabilitacji oraz izolacją społeczną.

Na terenie Gminy Rościszewo większość budynków użyteczności publicznej jest dostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych. Ułatwieniem dla niepełnosprawnych jest stosowanie na terenie Gminy obniżonych krawężników. Istotnym ograniczeniem jest niedostosowanie obiektów handlowych i usługowych do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Jak wynika z danych GOPS w Rościszewie, liczba osób niepełnosprawnych na terenie Gminy Rościszewo przyjęła trend malejący - porównując rok 2015 do roku 2010 uzyskujemy spadek liczby osób niepełnosprawnych o 1 osobę.

Biorąc pod uwagę rodzaj niepełnosprawności, najczęściej osób odnotowano w 2015 r. z upośledzeniami widzenia, bo aż 29,3% wszystkich niepełnosprawnych na terenie Gminy. Nieco mniej, bo 20,2% występuje na terenie Gminy osób z niepełnosprawnością natury organicznej oraz 18,2% osób z upośledzeniami związanymi z procesami starzenia się.

**Tabela 17. Liczba osób niepełnosprawnych na terenie Gminy Rościszewo**

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
<b>Liczba osób niepełnosprawnych, w tym:</b>	<b>100</b>	<b>113</b>	<b>104</b>	<b>114</b>	<b>104</b>	<b>99</b>
- kobiety	43	59	60	57	49	47
- mężczyźni	57	54	44	57	55	52
<b>Liczba niepełnosprawnych wg rodzaju niepełnosprawności</b>						
- z niepełnosprawnością natury organicznej	33	32	31	2	22	20
- z niepełnosprawnością intelektualną	11	13	12	12	11	12
- z niepełnosprawnością emocjonalną	10	14	14	15	13	14
- z upośledzeniami widzenia	23	39	42	34	30	29
- z upośledzeniami lokomocyjnymi	11	11	11	11	11	11
- z upośledzeniami w zakresie komunikowania się (mowa, pismo)	8	7	6	6	6	6
- z wadami budzącymi szczególną odrazę	-	-	-	1	-	1
- z wadami skrytymi	17	17	16	13	13	13
- z upośledzeniami związanymi z procesami starzenia się	18	15	14	15	16	18

Źródło: Dane GOPS w Rościszewie

Zgodnie z danymi GOPS w Rościszewie, niepełnosprawni w latach 2013 – 2015 nie korzystali z pomocy społecznej. W latach 2010 – 2012 liczba rodzin objętych pomocą GOPS z powodu niepełnosprawności wzrastała, ostatecznie do 37 rodzin w 2012 roku (liczba osób w rodzinach – 85).

**Tabela 18. Liczba osób objętych pomocą GOPS w Rościszewie z powodu niepełnosprawności**

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Liczba rodzin	35	35	37	-	-	-
Liczba osób w tych rodzinach	84	84	85	-	-	-

Źródło: Dane GOPS w Rościszewie



### 3.2.4. Uzależnienia

#### ALKOHOLIZM

Alkoholizm jest zaburzeniem polegającym na utracie kontroli nad ilością spożywanego alkoholu. Nadużywanie alkoholu jest ważnym problemem społecznym, który często prowadzi do wzrostu przestępczości i przemocy w rodzinie, ale także do innych zakłóceń życia rodzinnego. Efektem tego uzależnienia może być także izolacja społeczna, problemy finansowe i problemy z prawem. Problem ten dotyka coraz większą grupę ludzi, również młodzież i dzieci w wieku szkolnym. Przeciwdziałanie temu zjawisku musi opierać się na długofalowych i wielokierunkowych działaniach.

Wsparcie materialne i rzeczowe oraz pracę socjalną (w tym poradnictwo, terapię indywidualną, kampanie informacyjne i profilaktyczne) na rzecz osób z problemem alkoholowym zajmują się:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej;
- Gminna Komisja do spraw Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, w ramach której funkcjonuje Punkt Konsultacyjno – Terapeutyczny;
- Szkoły,
- Policja.

Głównym realizatorem działań z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych na terenie Gminy Rościszewo jest **Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych**, w ramach której funkcjonuje Punkt Konsultacyjno – Terapeutyczny przy GOPS w Rościszewie. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych inicjuje działania związane z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie, a także z integracją społeczną osób uzależnionych od alkoholu. Jednocześnie Komisja pełni funkcje doradczo-konsultacyjne w zakresie realizacji „*Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych*”, prowadzi kontrolę przestrzegania warunków korzystania z zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych, podejmuje czynności w zakresie obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu oraz kieruje na badania przez biegłego psychologa i psychiatrę w celu wydania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu i wskazania zakładu leczniczego.

Dodatkowo działania w ramach przeciwdziałania uzależnieniu alkoholowemu podejmują PCPR, grupy samopomocowe, instytucje kultury i organizacje pozarządowe, szkoły i placówki oświatowe oraz parafie.

Zgodnie z danymi GOPS w Rościszewie zawartymi w tabeli 19:

- w latach 2010 – 2015 zwiększyła się liczba osób zgłoszonych na Komisję o 15,8%,
- w latach 2010 – 2015 zwiększyła się liczba osób, które zgłosiły się na wezwanie o 5,6% ,
- w latach 2010 – 2014 zmniejszyła się liczba osób korzystających z różnych form terapii o 57,1%.

Tabela 19. Uzależnienia alkoholowe na terenie Gminy Rościszewo

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Liczba udzielonych porad prawnych	-	-	-	-	-	-
Liczba udzielonych porad psychologicznych	-	-	-	-	-	-
Liczba osób zgłoszonych na Komisję	19	18	23	32	13	22
Liczba osób, które zgłosiły się na wezwanie	18	15	20	40	11	19
Liczba osób, które podjęły leczenie dobrowolnie	-	-	-	-	-	-
Liczba osób skierowanych na przymusowe leczenie	-	-	-	-	-	-
Liczba osób korzystających z różnych form terapii	7	3	9	4	3	-
Liczba dzieci korzystających z programów profilaktycznych w szkołach	-	-	-	-	-	-
Liczba dzieci korzystających z różnych form wypoczynku	-	-	-	-	-	-

Źródło: Dane GOPS w Rościszewie

**NARKOMANIA**

Terminem narkomania określa się stan uzależnienia od środków odurzających. Pojęcie to obejmuje nie tylko nałogowe używanie narkotyków, ale także stosowanie wszelkich środków wywołujących euforię odurzającą. Nawykowe odurzanie się narkotykami staje się zjawiskiem masowym i groźnym dla zdrowia i życia (nadużywanie silnych środków narkotycznych prowadzi do śmierci, samobójstw na skutek przyjmowania różnych substancji) i dla mienia społeczeństwa (rozboje, rabunki, kradzieże popełnione w celu zdobycia pieniędzy na zaspokojenie głodu narkotycznego).

Realizatorami działań z zakresu przeciwdziałania narkomanii na terenie Gminy Rościszewo są następujące jednostki:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej - obejmuje pomocą socjalną rodziny, mające m.in. problemy z narkotykami;
- Szkoły,
- Policja - prowadzi postępowania dotyczące m.in. narkotyków,
- Urząd Gminy.

Na terenie Gminy Rościszewo obowiązuje Gminny program przeciwdziałania narkomanii dla Gminy Rościszewo.

Problem narkomanii na terenie Gminy Rościszewo nie został zaobserwowany, jednak w razie potrzeby GOPS pomaga w znalezieniu odpowiedniego ośrodka, gdzie osoba uzależniona będzie mogła poddać się leczeniu.

### **INNE UZALEŻNIENIA**

Wśród uzależnień możemy wyróżnić także:

- **uzależnienie od dopalaczy**, które młodzież może zakupić przez internet. Dopalacze mają działanie psychoaktywne, czyli mają wywoływać w organizmie określone stany – odurzenia, pobudzenia, euforii, halucynacje. Negatywne skutki stosowania dopalaczy obejmują: bóle głowy, bóle w klatce piersiowej, zaburzenia rytmu serca, bezsenność, problemy z koncentracją, stany lękowe, zawał serca, udar mózgu, stany agresji, które mogą zakończyć się próbą samobójstwa lub zabójstwa, śpiączkę, niewydolność nerek, wątroby.
- **uzależnienie od komputera i gier komputerowych**, które najczęściej dotyczy dzieci i młodzieży, powoduje, że osoby uzależnione często nie potrafią odróżnić rzeczywistości od fikcji. Do negatywnych skutków zaliczamy również: stopniowy zanik więzi rodzinnych i możliwości oddziaływań wychowawczych ze strony rodziców, utrudniony rozwój intelektualny, osłabioną siłę woli, osobowość i wrażliwość moralną oraz zaniedbywanie obowiązków szkolnych i domowych.
- **uzależnienie od hazardu**, które polega na częstym, powtarzającym się uprawianiu hazardu, który zaczyna kontrolować życie chorego i prowadzi do zaniedbania jego społecznych, zawodowych i rodzinnych zobowiązań. W miarę postępowania choroby zwiększa się izolacja społeczna. Pojawia się poczucie winy i wstydu, a chory zaczyna ukrywać swoje uzależnienie. Gracz czuje konieczność natychmiastowego zaspokajania własnych potrzeb, co może prowadzić do aktów przemocy i przestępstw dokonywanych w celu zdobycia środków do gry.

Aktualnie system pomocy osobom uzależnionym na terenie Gminy Rościszewo oparty jest głównie na działaniach GOPS i jednostek oświatowych.

### **3.2.5. Ubóstwo**

Ubóstwo definiuje się na podstawie tzw. kryterium dochodowego. Ośrodek Pomocy Społecznej jest zobowiązany do pomocy osobom i rodzinom, których miesięczny dochód nie przekracza kwoty określonej w ustawie o pomocy społecznej na podstawie kryterium dochodowego. Wśród powodów ubóstwa wyróżniamy między innymi bezrobocie, uzależnienia i niechęć do podejmowania stałej pracy.

Ośrodek Pomocy Społecznej zobowiązany jest udzielić wsparcia osobom żyjącym na poziomie minimum socjalnego.

Na przestrzeni lat 2010– 2015 liczba rodzin objętych pomocą społeczną na terenie Gminy Rościszewo, które spełniły kryterium do uzyskania pomocy z powodu ubóstwa systematycznie spadała. Liczba rodzin ubogich na terenie Gminy korzystających z pomocy GOPS zmniejszyła się w 2015 roku w porównaniu z rokiem 2010 o 27 rodziny (21,6%).

Zgodnie z danymi GOPS w Gminie Rościszewo, ubóstwo tworzy największą pod względem liczebności grupę beneficjentów pomocy społecznej.

**Tabela 20. Liczba osób objętych pomocą GOPS w Rościszewie, które spełniły kryterium do uzyskania pomocy**

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Liczba rodzin	125	111	113	110	87	98
Liczba osób w tych rodzinach	398	424	427	365	302	355

Źródło: Dane GOPS w Rościszewie

### 3.2.6. Bezdomność

Zgodnie z Ustawą o pomocy społecznej, za osobę bezdomną uważa się osobę niezamieszkujejącą w lokalu mieszkalnym w rozumieniu przepisów o ochronie praw lokatorów i mieszkaniowym zasobie gminy i niezameldowaną na pobyt stały, w rozumieniu przepisów o ewidencji ludności i dowodach osobistych, a także osobę niezamieszkujejącą w lokalu mieszkalnym i zameldowaną na pobyt stały w lokalu, w którym nie ma możliwości zamieszkania.

W latach 2010-2012 na terenie Gminy Rościszewo z pomocy GOPS z powodu bezdomności skorzystała 1 osoba. Od 2013 roku nie skorzystano z pomocy społecznej z powodu bezdomności.

**Tabela 21. Liczba osób objętych pomocą GOPS w Rościszewie z powodu bezdomności**

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Liczba rodzin	1	1	1	0	0	0
Liczba osób w tych rodzinach	1	1	1	0	0	0

Źródło: Dane GOPS w Rościszewie

### 3.2.7. Przemoc w rodzinie

Przemocą w rodzinie można najogólniej określić zamierzone i wykorzystujące przewagę sił działanie skierowane przeciw członkowi rodziny, które narusza prawa i dobra osobiste powodując cierpienie i szkody. Do najczęstszych przyczyn przemocy należą: alkoholizm, konflikty rodzinne, destrukcja podstawowych funkcji rodziny, rozwody, upadek dobrych

obyczajów w rodzinach. Ofiarami przemocy są zazwyczaj kobiety i dzieci, rzadziej mężczyźni.

Z danych dostarczonych przez Policję wynika, że w 2015 roku miały miejsce 71 interwencji domowych, z których 18 dotyczyło przemocy w rodzinie, taką samą liczbę Niebieskich Kart sporządzono.

W latach 2010-2015 liczba Niebieskich Kart zwiększyła się o około 28%. Analizując liczbę ofiar przemocy domowej należy zauważyć, że w badanym okresie ulegała ona wahaniom. W każdym roku badanego okresu zarejestrowano kilka lub kilkanaście ofiar przemocy w rodzinie, wśród których zdecydowanie przeważały kobiety. Natomiast wśród sprawców przemocy domowej przeważali mężczyźni, co potwierdzają dane zawarte w poniższej tabeli.

**Tabela 22. Przemoc w rodzinie w Gminie Rościszewo**

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
<b>Liczba ofiar przemocy domowej, w tym:</b>	<b>17</b>	<b>12</b>	<b>9</b>	<b>16</b>	<b>6</b>	<b>18</b>
- kobiety	14	12	8	11	5	17
- mężczyźni	3	0	1	5	1	1
- dzieci	0	0	0	0	0	0
<b>Liczba sprawców przemocy domowej, w tym:</b>	<b>14</b>	<b>12</b>	<b>9</b>	<b>16</b>	<b>6</b>	<b>18</b>
- kobiety	2	0	1	1	1	0
- mężczyźni	12	12	8	15	5	18
- dzieci	0	0	0	0	0	0
<b>Liczba interwencji domowych, w tym:</b>	<b>-</b>	<b>57</b>	<b>49</b>	<b>60</b>	<b>65</b>	<b>71</b>
- dotyczących przemocy w rodzinie	14	12	9	16	6	18
<b>Liczba sporządzonych Niebieskich Kart</b>	<b>14</b>	<b>12</b>	<b>9</b>	<b>16</b>	<b>6</b>	<b>18</b>

Źródło: Dane Policji

Przemoc w rodzinie jest zjawiskiem występującym dużo częściej, niż mówią o tym oficjalne statystyki. Działania Zespołu Interdyscyplinarnego związane z tym zjawiskiem są nastawione na zwiększenie pomocy ofiarom przemocy. Wpływ na wykrywalność będzie miała między innymi większa świadomość mieszkańców Gminy, co do możliwości i sposobów reagowania na przemoc oraz większa wiedza na temat zjawiska, która wpłynie na zmianę stereotypów, ukształtowanie wrażliwości społecznej oraz umiejętność rozpoznawania sytuacji przemocy w rodzinie. Nie bez znaczenia jest dostępność i oferta usług specjalistycznych dla ofiar i sprawców przemocy w rodzinie.

Ofiary przemocy w gminie Rościszewo korzystają z pomocy następujących instytucji:

- **Zespół Interdyscyplinary ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie** – jego zadaniem jest integrowanie i koordynowanie działań podmiotów oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności przez:
  - diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie,
  - podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku,
  - rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym,
  - inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie.
- **Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej** – osobom dotkniętym przemocą oferuje pomoc materialną, finansową, a przede wszystkim pomoc w postaci pracy socjalnej. Obejmuje ona wszelkie działania zmierzające do wsparcia osób i rodzin. Dodatkowo kieruje osoby potrzebujące pomocy do Punktu Poradnictwa Specjalistycznego dla osób i rodzin będących ofiarami przemocy lub znajdujących się w innej sytuacji kryzysowej przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Sierpcu,
- **Posterunek Policji w Rościszewie** - podejmując interwencję w środowisku, w którym występuje przemoc funkcjonariusze policji kierują się procedurą „Niebieskiej Karty,
- **Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych**, która podejmuje czynności zmierzające do orzekania o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego. Komisja przeprowadza rozmowy ostrzegawcze. Pracownik socjalny przeprowadza wywiady środowiskowe w celu poznania sytuacji rodzinnej uzależnionego, zleca badania diagnostyczne osoby uzależnionej oraz przesyła wnioski o zastosowanie obowiązku leczenia zamkniętego w zakładach odwykowych do sadu. Członkowie Komisji informują rodziny o możliwości uzyskania pomocy jak i powiadamiają organy ścigania o popełnieniu przestępstwa.

### 3.2.8. Przestępczość

O bezpieczeństwo na terenie Gminy Rościszewo dbają funkcjonariusze Posterunku Policji w Rościszewie.

Na przestrzeni lat 2010 – 2015 na terenie Gminy Rościszewo liczba przestępstw w poszczególnych kategoriach zmieniała się. Ostatecznie, porównując rok 2015 do roku 2010, ogólna liczba przestępstw na terenie Gminy zmalała o 10,8%.

W porównaniu do roku 2010, w 2015 roku:

- liczba kradzieży cudzej rzeczy wzrosła o 2,
- liczba kradzieży z włamaniem była wyższa o 4,
- zaprotokółowano jedną bójkę i pobicie oraz uszczerbek na zdrowiu,
- nie odnotowano żadnego zdarzenia związanego z rozbojem.

**Tabela 23. Przestępstwa na terenie Gminy Rościszewo**

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
<b>Liczba przestępstw, w tym:</b>	<b>65</b>	<b>74</b>	<b>90</b>	<b>90</b>	<b>48</b>	<b>58</b>
- kradzież rzeczy obcej	3	12	12	19	6	5
- kradzież z włamaniem	1	6	1	3	0	5
- rozboje	0	0	0	0	0	0
- bójki i pobicia	0	0	6	0	1	1
- uszczerbek na zdrowiu	0	1	0	1	2	1

Źródło: Dane Policji

### 3.2.9. Osoby starsze

Starość i starzenie się – to pojęcia, które nie zostały jeszcze jednoznacznie zdefiniowane, zarówno przez nauki biologiczne jak i społeczne. Pierwsze z tych pojęć traktowane jest jako zjawisko, faza życiowa, drugie natomiast jest procesem.

Za podstawowe cechy starości uważa się: znaczny spadek zdolności adaptacyjnych człowieka w wymiarze biologicznym, psychospołecznym, postępujące ograniczenie samodzielności życiowej, stopniowe nasilenie się zależności od otoczenia.

Najważniejszymi problemami osób starszych są: samotność, choroba, inwalidztwo, życie w ubóstwie i poczucie nieprzydatności. Wszechobecny „kult młodości” prowadzi do marginalizacji osób starszych, jako zbiorowości i stopniowego eliminowania ich z aktywnego życia zawodowego i społecznego.

Według danych epidemiologicznych, ok. 95% Polaków starzeje się w sposób niefizjologiczny, wraz z wiekiem pojawia się niedołężność, niedowidzenie, głuchota, otępienie, niesprawność ruchowa.

Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) za początek starości uznaje 60 rok życia. Wyróżnia trzy zasadnicze etapy starości:

- 60 – 75 r. ż. – wiek podeszły (tzw. wczesna starość);
- 75 – 90 r. ż. – wiek starchy (tzw. późna starość);
- 90 r. ż. i powyżej – wiek sędziwy (tzw. długowieczność).

Z danych GUS wynika, że w 2014 roku na terenie Gminy Rościszewo mieszkało 867 osób starszych, z czego większość – 59% stanowiły kobiety.

**Tabela 24. Osoby starsze na terenie Gminy Rościszewo w 2014 r.**

Grupa wiekowa	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
60-64 lata	194	104	90
65-69 lat	178	71	107
70-74 lata	154	73	81
75-79 lat	129	43	86
80-84 lata	123	33	90
Powyżej 85	89	24	65
<b>Razem</b>	<b>867</b>	<b>348</b>	<b>519</b>

Źródło: Dane GUS

Zmiany społeczne, które zaszły w ostatnich latach: osłabienie więzi rodzinnych i brak zainteresowania rodziny losami osób starszych oraz osłabienie więzi sąsiedzkich – większość ludzi nie zna swoich sąsiadów lub nie utrzymuje z nimi bliższych kontaktów, prowadzą do wykluczenia i wzrostu zjawiska osamotnienia osób starszych.

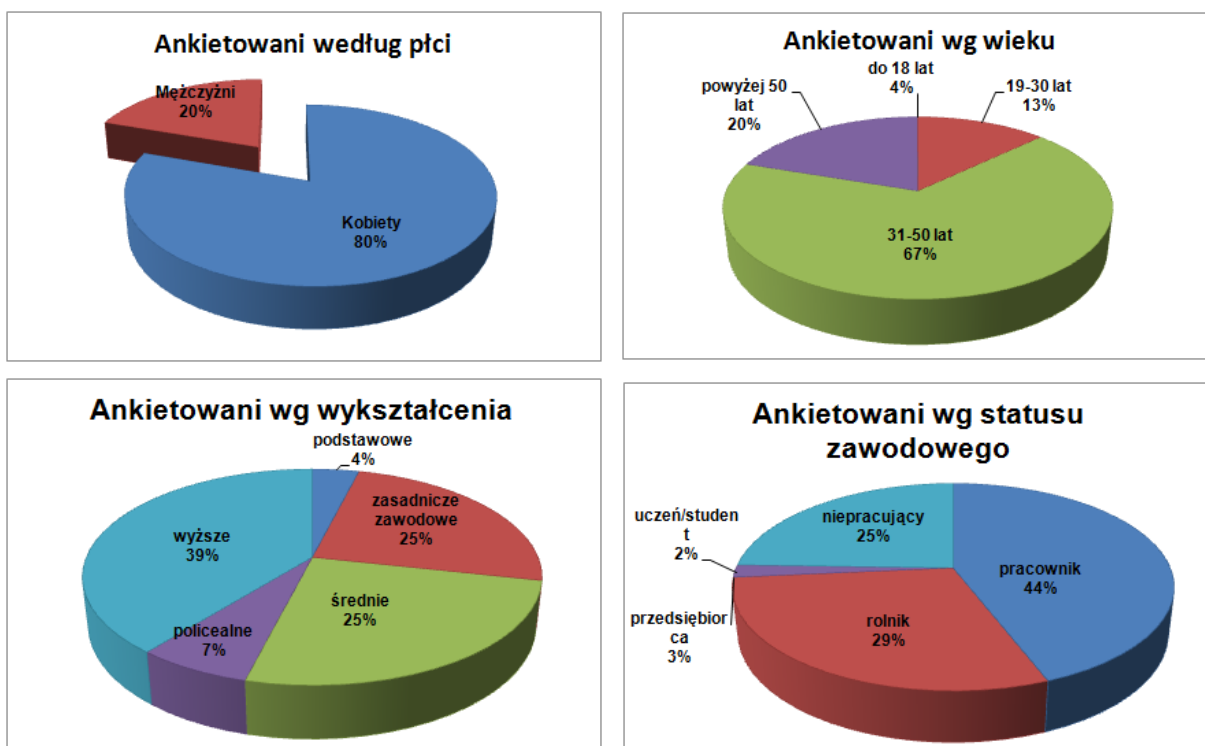
### 3.3. Wyniki badania ankietowego

w celu zdiagnozowania sytuacji społecznej Gminy przeprowadzono ankietę wśród mieszkańców Gminy Rościszewo.

Ankieta składała się z 12 pytań zamkniętych i pytania otwartego dotyczących sfery społecznej, w których poproszono ankietowanych o wyrażenie opinii na temat sytuacji społecznej mieszkańców Gminy. Pytania dotyczyły następujących obszarów: ubogich, niepełnosprawnych, dostępu do służby zdrowia, osób starszych, uzależnień oraz przemocy domowej.



Udział w ankiecie wzięło 102 osoby. Charakterystykę osób ankietowanych przedstawiono poniżej, natomiast wyniki ankiety dotyczące pytań otwartych i zamkniętych stanowią **Załącznik 1** do niniejszej Strategii.



Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiet

### 3.4. Analiza SWOT

Analiza SWOT jest jedną z najprostszych i najczęściej stosowanych technik analitycznych. Skrót SWOT pochodzi od czterech angielskich słów: **S**trengths (silne strony), **W**eaknesses (słabe strony), **O**pportunities (szanse), **T**hreats (zagrożenia).

Powyższe pojęcia należy rozumieć następująco:

- **SZANSE** - to zewnętrzne zjawiska i tendencje występujące w otoczeniu, które odpowiednio wykorzystane będą impulsem rozwoju oraz osłabią występujące negatywne zjawiska.
- **ZAGROŻENIA** - to wszystkie zewnętrzne zjawiska postrzegane jako bariery dla rozwoju gminy, utrudnienia, dodatkowe koszty działania. Istnienie zagrożeń musi być brane pod uwagę przy planowaniu podejmowanych działań.
- **MOCNE STRONY** - to walory wynikające z uwarunkowań wewnętrznych gminy, które w pozytywny sposób wyróżniają ją spośród innych. Mocne strony mogą być zarówno obiektywnie dane przez naturę (np. liczba osób w wieku produkcyjnym) jak i być zasługą lokalnej społeczności (np. wysoki poziom mobilności i przedsiębiorczości).

- **SŁABE STRONY** - to konsekwencja ograniczeń zasobów i niedostatecznego ukształtowania uwarunkowań wewnętrznych. Mogą one dotyczyć całej gminy, jak i jej części. Mogą dotyczyć wszystkich aspektów funkcjonowania gminy, bądź jej poszczególnych elementów.

Właściwe zdiagnozowanie poszczególnych czynników pozwoli na osiągnięcie celów, którym służy analiza SWOT. Celem tym jest:

- unikanie zagrożeń,
- wykorzystywanie szans,
- wzmacnianie słabych stron,
- opieranie się na mocnych stronach.

Poniżej przedstawiono dwie tabele analizy SWOT. W jednej prezentowane są mocne i słabe strony gminy, w drugiej zaś szanse i zagrożenia. Z uwagi na materię opracowywanego dokumentu z zakresu polityki społecznej zagadnienia ujęte w tabelach ograniczono do sfer mających wpływ na politykę społeczną.

**Tabela 25. Analiza SWOT**

<b>MOCNE STRONY</b>	<b>SŁABE STRONY</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>• zapewniony dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej i stomatologicznej;</li> <li>• wystarczająca liczba placówek oświatowych na poziomie podstawowym i gimnazjalnym działających w Gminie, stanowiących odpowiednie zaplecze do rozwoju szkolnictwa na terenie Gminy;</li> <li>• dostęp do opieki przedszkolnej;</li> <li>• działalność Gminnej Biblioteki Publicznej wraz z filią, które wpływają na integrację i organizację czasu wolnego mieszkańców Gminy;</li> <li>• ciekawa oferta spędzania wolnego czasu organizowana przez Gminę i organizacje pozarządowe;</li> <li>• działalność stowarzyszeń i organizacji pozarządowych na terenie Gminy na rzecz lokalnej społeczności;</li> <li>• kompetentne i sprawne działanie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rościszewie;</li> <li>• wszechstronna pomoc dla osób uzależnionych od alkoholu;</li> <li>• spadek bezrobocia na terenie Gminy od 2013 r.;</li> <li>• malejąca liczba osób dotkniętych ubóstwem;</li> <li>• systematyczna rozbudowa i modernizacja infrastruktury społecznej i technicznej na</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• wzrost bezrobocia wśród osób do 25 roku życia i powyżej 55 roku życia,</li> <li>• duży odsetek bezrobotnych wśród beneficjentów GOPS;</li> <li>• występowanie zjawiska nazywanego potocznie „dziedziczeniem biedy” - międzygeneracyjny wymiar ubóstwa, występujący wtedy gdy ubóstwo trwa w czasie i charakteryzuje więcej niż jedno pokolenie w danym gospodarstwie domowym;</li> <li>• dość duży udział osób dotkniętych problemem niepełnosprawności i bezradność w sprawach opiekuńczo -wychowawczych oraz prowadzeniu gospodarstwa domowego wśród beneficjentów GOPS;</li> <li>• wzrastająca migracja społeczeństwa Gminy do większych miejscowości;</li> <li>• ujemne saldo migracji</li> <li>• brak działalności pozostałych organów wsparcia, tj. domów pomocy społecznej i świetlic środowiskowych;</li> <li>• występowanie barier architektonicznych utrudniających osobom niepełnosprawnym dostęp do podstawowych dóbr i usług;</li> <li>• brak dostępu do specjalistycznej opieki zdrowotnej i stomatologicznej;</li> <li>• brak dostępu do leczenia szpitalnego</li> </ul>

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
terenie Gminy.	i specjalistycznego na terenie Gminy; <ul style="list-style-type: none"> <li>występowanie zjawiska osamotnienia wśród osób starszych;</li> <li>ograniczona ilość i dostęp do środków zewnętrznych na sfinansowanie zadań z zakresu pomocy społecznej (zaostrenie kryteriów w pozyskiwaniu środków zewnętrznych).</li> </ul>

Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> <li>dotacje z Unii Europejskiej przyznawane w ramach funduszy pomocowych;</li> <li>utrzymanie się pozytywnych trendów dotyczących podnoszenia poziomu wykształcenia wśród mieszkańców;</li> <li>efekty realizowanych w skali krajowej, wojewódzkiej i powiatowej programów w zakresie polityki społecznej, koordynacja tych działań.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>starzenie się społeczeństwa;</li> <li>rozwarstwianie się społeczeństwa, podział na biednych i bogatych;</li> <li>bierność i pasywność osób objętych pomocą społeczną, nasilanie się postaw roszczeniowych;</li> <li>utrzymanie się negatywnych trendów dotyczących spadku liczby urodzeń.</li> </ul>

Źródło: Opracowanie własne

Jak wynika z tabeli analizy SWOT, wiele zagrożeń dla rozwoju Gminy Rościszewo dotyczy szeroko rozumianej polityki społecznej. Zjawiska takie jak bezrobocie i ubóstwo z jednej strony są wynikiem określonych procesów społeczno-gospodarczych, z drugiej zaś same potrafią generować nowe problemy w postaci uzależnień czy przemocy w rodzinie. Ich rozwiązanie wymaga kompleksowego podejścia do zastanej rzeczywistości, ze szczególnym uwzględnieniem osób, które zagrożone są wykluczeniem społecznym. Jak pokazują dotychczasowe doświadczenia łatwo stać się beneficjentem systemu pomocy społecznej, o wiele trudniej jednak powrócić na drogę samodzielności i odpowiedzialności za byt własny i losy rodziny. Dlatego też w proponowanych działaniach położono duży nacisk na profilaktykę, działania edukacyjne i terapeutyczne.

## 4. Prognoza zmian w zakresie objętym strategią

Prognoza zawiera informacje o potrzebach, problemach i zasobach danej społeczności lokalnej, które:

- wynikają z analizy danych opisujących stan społeczności lokalnej w ostatnich latach (z diagnozy sytuacji społecznej),
- uwzględniają tendencje rozwojowe właściwe dla danego kraju, regionu oraz owej społeczności,
- dotyczą okresu, w jakim będzie realizowana Strategia, czyli lat 2016-2020.

## 4.1. Prognoza demograficzna<sup>1</sup>

### PROGNOZA PRZYROSTU NATURALNEGO

Na podstawie danych dotyczących powiatu sierpeckiego zawartych w „Prognozie dla powiatów i miast na prawie powiatu oraz podregionów na lata 2014-2050” opracowanej przez GUS prognozuje się, że w latach 2014-2020 liczba urodzeń żywych przyjmie trend malejący, a liczba zgonów – nie będzie ulegać zmianie. Tym samym, przyrost naturalny na terenie Gminy Rościszewo będzie ujemny i malejący.

**Tabela 26. Prognoza przyrostu naturalnego w Gminie Rościszewo do 2026 roku**

Lata	Urodzenia	Zgony	Przyrost naturalny
2014	38	57	-19
2015	37	57	-20
2016	37	57	-21
2017	37	58	-21
2018	37	58	-21
2019	36	58	-21
2020	36	58	-22

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Prognozy dla powiatów i miast na prawie powiatu oraz podregionów na lata 2014-2050 opracowanej przez GUS

### PROGNOZA SALDA MIGRACJI

Poniższa tabela przedstawia prognozę kształtowania się migracji na terenie Gminy Rościszewo do roku 2020. Zmiany w niniejszej prognozie mają charakter dość powolny. W każdym roku prognozy saldo migracji przyjmuje wartości ujemne, co oznacza przewagę osób wyjeżdżających z terenu Gminy, niż osiedlających się na niej.

**Tabela 27. Prognoza salda migracji w Gminie Rościszewo do 2020 roku**

Lata	Napływ	Odływ	Saldo migracji
2014	28	49	-21
2015	27	47	-20
2016	27	46	-20
2017	26	46	-20

<sup>1</sup> Prognoza demograficzna została opracowana w oparciu o Prognozę dla powiatów i miast na prawie powiatu oraz podregionów na lata 2014-2050 (opracowana przez GUS w 2014 r.)

<b>2018</b>	26	45	<b>-19</b>
<b>2019</b>	26	45	<b>-19</b>
<b>2020</b>	25	44	<b>-19</b>

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Prognozy dla powiatów i miast na prawie powiatu oraz podregionów na lata 2014-2050 opracowanej przez GUS

### **PROGNOZA LUDNOŚCI**

Na podstawie prognozy salda migracji i przyrostu naturalnego przyjęto prognozę liczby mieszkańców Gminy Rościszewo w latach 2014 - 2020. Prognozuje się systematyczny spadek liczby mieszkańców Gminy w kolejnych latach.

**Tabela 28. Prognoza liczby ludności Gminy Rościszewo do 2020 roku**

<b>Lata</b>	<b>Przyrost naturalny</b>	<b>Saldo migracji</b>	<b>Liczba mieszkańców Gminy Rościszewo</b>
<b>2014</b>	-19	-21	<b>4 248</b>
<b>2015</b>	-20	-20	<b>4 208</b>
<b>2016</b>	-21	-20	<b>4 167</b>
<b>2017</b>	-21	-20	<b>4 127</b>
<b>2018</b>	-21	-19	<b>4 086</b>
<b>2019</b>	-21	-19	<b>4 046</b>
<b>2020</b>	-22	-19	<b>4 006</b>

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Prognozy dla powiatów i miast na prawie powiatu oraz podregionów na lata 2014-2050 opracowanej przez GUS

### **PROGNOZA WIEKOWA MIESZKAŃCÓW**

Struktura ludności według wieku będzie ulegać dynamicznym zmianom, praktycznie w całym prognozowanym okresie. Zmiany te są przede wszystkim konsekwencją demograficznego „falowania”, tj. pojawiania się na przemian wyżów i niżów demograficznych, których efekty nakładają się na siebie z różną siłą w różnych okresach, powodując bardziej widoczne zmiany w procesach dzietności i umieralności, natomiast w mniejszym stopniu oddziałują na tę strukturę zmiany w rozmiarach migracji zagranicznych definitywnych, czyli migracji na pobyt stały, a szczególnie emigracji.

**Tabela 29. Prognoza struktury wiekowej mieszkańców Gminy Rościszewo do 2020 roku**

<b>Wyszczególnienie</b>	<b>2014</b>	<b>2015</b>	<b>2016</b>	<b>2017</b>	<b>2018</b>	<b>2019</b>	<b>2020</b>
<b>Ogółem</b>	4 248	4 208	4 167	4 127	4 086	4 046	4 006
0-4 lata	214	208	205	196	195	192	189
5-9 lat	219	221	217	218	209	205	199

10-14 lat	229	220	212	208	212	213	214
15-19 lat	275	265	255	243	233	221	213
20-24 lata	331	315	299	287	275	262	252
25-29 lat	321	318	318	315	309	300	286
30-34 lata	310	309	308	302	291	291	288
35-39 lat	303	303	298	299	299	291	289
40-44 lata	277	275	280	280	284	290	290
45-49 lat	280	280	274	274	267	266	264
50-54 lata	296	283	278	270	269	265	265
55-59 lat	308	309	302	293	283	275	265
60-64 lata	264	268	275	277	281	284	285
65-69 lat	191	212	219	230	236	237	241
70-74 lata	131	121	128	136	149	167	186
75-79 lat	125	124	121	119	115	108	100
80-84 lata	96	94	92	92	91	92	92
Powyżej 85	78	82	85	86	87	87	88
<b>Prognoza liczby ludności wg ekonomicznych grup wieku</b>							
Ludność w wieku przedprodukcyjnym	663	649	635	623	615	610	602
Ludność w wieku produkcyjnym	2 701	2 658	2 612	2 564	2 512	2 461	2 411
Ludność w wieku poprodukcyjnym	884	901	920	940	959	975	992

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Prognozy dla powiatów i miast na prawie powiatu oraz podregionów na lata 2014-2050 opracowanej przez GUS

Z analizy danych w tabeli 29 wynika, że w latach 2014-2020 w Gminie Rościszewo spadnie liczba osób w wieku przedprodukcyjnym, co w dłuższej perspektywie wpłynie nie korzystnie na liczebność grupy w wieku produkcyjnym oraz utrzymanie na obecnym poziomie istniejących placówek szkolnych. Jednocześnie zmniejszy się liczba ludności w wieku produkcyjnym na korzyść ludności w wieku poprodukcyjnym, co świadczy o starzeniu się społeczeństwa Gminy. Zmiany te będą powodowały zmniejszenie się podaży siły roboczej na lokalnym rynku pracy, wpłyną na system finansów publicznych – wzrosną koszty opieki zdrowotnej i opieki nad ludźmi starszymi oraz będą bodźcem do rozwoju aktywności zawodowej osób w wieku poprodukcyjnym.

#### **PROGNOZA WYKSZTAŁCENIA MIESZKAŃCÓW**

Wzrost poziomu wykształcenia jest jednym z czynników określających rozwój społeczeństwa. W ciągu dziewięciu lat dzielących spisy powszechne obserwuje się dynamiczne zmiany, które wpłynęły w sposób znaczący na zmianę struktury ludności według poziomu wykształcenia.

Zachowanie trendów dążenia społeczeństwa do podwyższania i uzupełniania wykształcenia pozwala sądzić, że dane dotyczące poziomu wykształcenia z roku na rok będą ulegały poprawie. Zjawisko będzie dotyczyło przede wszystkim osób z wykształceniem średnim, które będą dążyły do uzyskania tytułu licencjata, inżyniera lub magistra, w marginalny sposób osób starszych z wykształceniem podstawowym.

## 4.2. Prognoza zmian

W rezultacie podjętych działań ujętych w „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Rościszewo na lata 2016-2020” przewiduje się wzrost zaufania mieszkańców do instytucji pomocowych, wzrost aktywności społeczno-gospodarczej mieszkańców Gminy oraz zmniejszenia zasięgu występujących na jego terenie problemów społecznych, które zostały szczegółowo scharakteryzowane w rozdziale 3.2. niniejszej Strategii.

**Tabela 30. Prognoza zmian problemów społecznych na terenie Gminy w wyniku realizacji Strategii rozwiązywania problemów społecznych**

Problem społeczny	Prognoza zmian
<b>Bezrobocie</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– spadek liczby osób bezrobotnych,</li> <li>– wzrost liczby miejsc pracy w wyniku powstawania nowych podmiotów gospodarczych,</li> <li>– poprawa dostępu usług świadczonych przez PUP,</li> <li>– aktywizacja osób bezrobotnych zagrożonych wykluczeniem społecznym,</li> <li>– zwiększenie szans osób bezrobotnych na znalezienie zatrudnienia poprzez odpowiednie dostosowanie ich kwalifikacji do wymagań rynku pracy,</li> <li>– wzmocnienie kompetencji i potencjału osób, które ubiegają się o zatrudnienie,</li> </ul>
<b>Niepełnosprawność</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawa jakości i dostępności opieki zdrowotnej i usług rehabilitacyjnych dla osób niepełnosprawnych,</li> <li>– powstawanie organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych,</li> <li>– podniesienie jakości życia osób niepełnosprawnych poprzez likwidację barier architektonicznych i psychologicznych w miejscach publicznych,</li> <li>– wzrost zaangażowania osób niepełnosprawnych w życie społeczne i zawodowe,</li> <li>– zwiększenie zatrudnienia osób z niepełnosprawnością,</li> <li>– zwiększenie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi,</li> </ul>
<b>Uzależnienia</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– zmniejszenie liczby osób dotkniętych uzależnieniami,</li> <li>– łagodzenie skutków społecznych i zawodowych alkoholizmu,</li> <li>– rozwój sieci wspierającej osoby uzależnione i ich rodziny.</li> </ul>
<b>Ubóstwo</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawę warunków życia mieszkańców Gminy,</li> <li>– zapewnienie odpowiednich warunków bytowych osobom i rodzinom</li> </ul>

Problem społeczny	Prognoza zmian
	<ul style="list-style-type: none"> <li>– potrzebującym,</li> <li>– zwiększenia dostępu do rynku pracy,</li> </ul>
<b>Przemoc w rodzinie</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– zmniejszenia zjawiska przemocy w rodzinie poprzez budowanie lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie,</li> <li>– zwiększenie dostępności do specjalistycznej pomocy psychologicznej dla rodzin dotkniętych przemocą,</li> <li>– ochrona ofiar przemocy,</li> <li>– prowadzenie specjalistycznych terapii dla sprawców przemocy,</li> <li>– rozwój społecznej świadomości na temat zjawiska przemocy w rodzinie.</li> </ul>
<b>Przestępczość</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– zmniejszenie liczby przestępstw na terenie Gminy,</li> <li>– eliminowanie aktów wandalizmu i chuligaństwa poprzez odpowiednie zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży,</li> <li>– zapewnienie bezpieczeństwa w szkołach i w ich otoczeniu,</li> <li>– ochrona ofiar przestępstw,</li> <li>– zwiększenie aktywności służb publicznych w przeciwdziałaniu przestępczości.</li> </ul>
<b>Osoby starsze</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawa jakości i dostępności opieki zdrowotnej dla osób starszych,</li> <li>– wzrost aktywności osób starszych poprzez zapewnienie im dostępu do rekreacji, kultury i wypoczynku,</li> <li>– powstawanie środowiskowych form opieki dla osób starszych, w tym tworzenie domów pomocy społecznej,</li> <li>– rozwój wolontariatu na rzecz pomocy seniorom.</li> </ul>

Źródło: Opracowanie własne

Prognozowane zmiany zostaną osiągnięte poprzez współpracę wszystkich osób, stowarzyszeń oraz instytucji i organizacji pozarządowych działających dla dobra mieszkańców Gminy w zakresie pomocy społecznej.

W ramach tej współpracy realizowane będą liczne programy pomocowe skierowane do konkretnych grup dotkniętych problemami społecznymi.

## 5. Cele strategiczne projektowanych zmian

Przeprowadzona diagnoza społeczna, zwłaszcza w zakresie problemów społecznych, a także prognoza zmian w zakresie objętym Strategią, pozwoliły na określenie celu głównego Gminy Rościszewo w zakresie pomocy społecznej, którym jest:

**„STWORZENIE MIESZKAŃCOM GMINY ROŚCISZEWO JAK NAJLEPSZYCH WARUNKÓW ŻYCIA POPRZEZ ZWALCZANIE NEGATYWNYCH ZJAWISK ZWIĄZANYCH Z WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM I GOSPODARCZYM MIESZKAŃCÓW GMINY”**



Tak sformułowany cel główny obejmuje wszystkie obszary problemowe niniejszej Strategii i adresowany jest do wszystkich obecnych jak i potencjalnych mieszkańców Gminy Rościszewo, których warunki i poziom życia odbiegają od przeciętnego.

W oparciu o dokonaną analizę SWOT, dotychczasowe doświadczenia pracowników GOPS w Rościszewie oraz rzeczywiste potrzeby społeczne, wytypowano **7 obszarów priorytetowych**:

- I. **Osoby bezrobotne.**
- II. **Osoby zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym.**
- III. **Osoby niepełnosprawne.**
- IV. **Osoby uzależnione od alkoholu i narkotyków.**
- V. **Osoby starsze.**
- VI. **Osoby dotknięte przemocą w rodzinie.**
- VII. **Rodzina.**

Dla każdego z ww. obszarów wyznaczono **cele strategiczne**, które ułatwią realizację celu głównego:

**Cel strategiczny 1.** Łagodzenie skutków bezrobocia na terenie Gminy Rościszewo.

**Cel strategiczny 2.** Przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu na terenie Gminy Rościszewo.

**Cel strategiczny 3.** Wspieranie osób niepełnosprawnych.

**Cel strategiczny 4.** Ograniczenie zjawiska uzależnienia od alkoholu i innych uzależnień oraz łagodzenie ich skutków.

**Cel strategiczny 5.** Poprawa warunków społecznego funkcjonowania osób starszych w społeczności lokalnej.

**Cel strategiczny 6.** Zahamowanie zjawiska przemocy w rodzinie oraz łagodzenie jego skutków.

**Cel strategiczny 7.** Umacnianie rodzin z terenu Gminy Rościszewo w ich prawidłowym funkcjonowaniu.

## 6. Kierunki niezbędnych działań

Aby móc skutecznie realizować Strategię, konieczne jest wskazanie niezbędnych działań w ramach zdefiniowanych celów strategicznych. Działania te zostały zapisane w postaci celów operacyjnych.

Tabela 31. Kierunki niezbędnych działań

Cel strategiczny	Cel szczegółowy	Kierunki niezbędnych działań
<p><b>Cel strategiczny 1.</b> Łagodzenie skutków bezrobocia na terenie Gminy Rościszewo</p>	<p><b>1.1</b> Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych. <b>1.2</b> Zapewnienie wsparcia osobom dotkniętym bezrobociem. <b>1.3</b> Działania na rzecz ograniczania liczby osób długotrwale bezrobotnych</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>✓ Organizowanie projektów na rzecz przeciwdziałania bezrobociu (m.in. szkoleń dla bezrobotnych, przekwalifikowania, pomoc w otwieraniu własnej działalności gospodarczej).</li> <li>✓ Organizowanie prac interwencyjnych i robót publicznych.</li> <li>✓ Wspieranie bezrobotnych w poszukiwaniu pracy.</li> <li>✓ Działania aktywizujące osoby bezrobotne, współfinansowane ze środków unijnych.</li> <li>✓ Organizowanie wspólnie z PUP zatrudnienia dla osób długotrwale bezrobotnych w ramach prac społecznie użytecznych oraz zapewnienie dostępu do informacji o istniejących formach wsparcia.</li> <li>✓ Pomoc materialna dla osób długotrwale bezrobotnych i ich rodzin.</li> </ul>
<p><b>Cel strategiczny 2.</b> Przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu na terenie Gminy Rościszewo.</p>	<p><b>2.1.</b> Poprawa warunków bytowania osób i rodzin żyjących w biedzie. <b>2.2.</b> Podejmowanie działań na rzecz ograniczenia ilości osób żyjących w ubóstwie. <b>2.3.</b> Podejmowanie działań na rzecz ograniczenia zjawiska wykluczenia społecznego.</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>✓ Określenie potrzeb i możliwości wsparcia osób i rodzin żyjących w biedzie.</li> <li>✓ Udzielanie pomocy materialnej rodzinom ubogim.</li> <li>✓ Współpraca z podmiotami, udzielającymi pomocy rzeczowej osobom potrzebującym.</li> <li>✓ Kreowanie i realizacja programów na rzecz pomocy osobom żyjącym w ubóstwie.</li> <li>✓ Wspieranie środowiska lokalnego w aranżowaniu i krzewieniu samopomocowych form wsparcia osób potrzebujących.</li> <li>✓ Praca socjalna z osobami bezrobotnymi i ich rodzinami.</li> <li>✓ Kontrolowanie zjawiska bezdomności na terenie Gminy.</li> <li>✓ Wspieranie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w nabywaniu nowych</li> </ul>

Cel strategiczny	Cel szczegółowy	Kierunki niezbędnych działań
<p><b>Cel strategiczny 3.</b> Wspieranie osób niepełnosprawnych.</p>	<p><b>3.1.</b> Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych i ich integracja z otoczeniem.</p> <p><b>3.2.</b> Zapewnienie aktywnego udziału osobom niepełnosprawnym w życiu kulturalno-społecznym Gminy.</p>	<p>kwalifikacji oraz kompetencji zawodowych i społecznych.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>✓ Organizowanie usług opiekuńczych.</li> <li>✓ Organizowanie Warsztatów Terapii Zajęciowej.</li> <li>✓ Wspieranie instytucji i organizacji aktywizujących osoby niepełnosprawne.</li> <li>✓ Zapewnienie możliwości aktywnego udziału w życiu kulturalno-społecznym Gminy.</li> <li>✓ Informowanie o dostępnych formach wsparcia osób niepełnosprawnych.</li> <li>✓ Wsparcie finansowe i materialne.</li> <li>✓ Likwidacja barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej.</li> <li>✓ Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych poprzez szkolenia i zatrudnienie.</li> <li>✓ Rozwój wolontariatu na rzecz pomocy osób niepełnosprawnych.</li> </ul>
<p><b>Cel strategiczny 4.</b> Ograniczenie zjawiska uzależnienia od alkoholu i innych uzależnień oraz łagodzenie ich skutków.</p>	<p><b>4.1.</b> Zapobieganie i rozwiązywanie problemów alkoholowych.</p> <p><b>4.2.</b> Zapobieganie i rozwiązywanie problemów uzależnień.</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>✓ Inicjowanie i realizacja Gminnego Programu Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,</li> <li>✓ Działanie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.</li> <li>✓ Zapewnienie doradztwa psychologicznego i różnych form pomocy dla osób uzależnionych oraz rodzin, w których istnieje problem uzależnienia.</li> <li>✓ Tworzenie grup wsparcia.</li> <li>✓ Tworzenie i inicjowanie programów profilaktycznych oraz świetlic dla dzieci i młodzieży</li> <li>✓ Zapewnianie dzieciom i młodzieży dostępu do atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego.</li> <li>✓ Wspieranie działalności instytucji i stowarzyszeń prowadzonej w zakresie rozwiązywania problemu uzależnień.</li> <li>✓ Organizowanie kampanii informujących o szkodliwości zażywania narkotyków i środków odurzających.</li> </ul>
<p><b>Cel strategiczny 5.</b> Poprawa warunków społecznego funkcjonowania osób starszych w społeczności lokalnej.</p>	<p><b>5.1.</b> Działania zapobiegające wykluczeniu osób starszych.</p> <p><b>5.2.</b> Mechanizmy na rzecz poprawy warunków życia osób starszych</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>✓ Współpraca z organizacjami i instytucjami działającymi na rzecz osób starszych.</li> <li>✓ Działania aktywizujące i integrujące osoby starsze ze środowiskiem.</li> <li>✓ Współpraca z organizacjami i stowarzyszeniami zrzeszającymi osoby starsze.</li> <li>✓ Działania wspierające wolontariat na rzecz osób starszych.</li> </ul>

Cel strategiczny	Cel szczegółowy	Kierunki niezbędnych działań
		<ul style="list-style-type: none"> <li>✓ Praca socjalna z osobami starszymi.</li> <li>✓ Wsparcie materialne osób starszych.</li> <li>✓ Usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania seniora.</li> <li>✓ Tworzenie miejsc dziennego pobytu dla osób starszych.</li> <li>✓ Rozwój środowiskowych form opieki dla osób starszych.</li> <li>✓ Organizowanie imprez integrujących osoby starsze.</li> </ul>
<p><b><u>Cel strategiczny 6.</u></b> Zahamowanie zjawiska przemocy w rodzinie oraz łagodzenie jego skutków.</p>	<p><b>6.1.</b> Podejmowanie działań na rzecz ograniczenia przemocy w rodzinie.</p> <p><b>6.2.</b> Zapewnienie wsparcia osobom i rodzinom dotkniętym przemocą domową.</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>✓ Organizowanie form wsparcia dla ofiar i sprawców przemocy domowej.</li> <li>✓ Wspieranie działalności Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie.</li> <li>✓ Uświadamianie i uczulanie społeczeństwa na zjawisko przemocy w rodzinie.</li> <li>✓ Tworzenie schronienia i grup wsparcia dla ofiar przemocy.</li> <li>✓ Tworzenie i inicjowanie programów profilaktycznych oraz świetlic dla dzieci i młodzieży</li> <li>✓ Zapewnianie dzieciom i młodzieży dostępu do atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego.</li> </ul>
<p><b><u>Cel strategiczny 7.</u></b> Umacnianie rodzin z terenu Gminy Rościszewo w ich prawidłowym funkcjonowaniu.</p>	<p><b>7.1.</b> Zapewnienie odpowiedniego systemu wsparcia dla rodzin w tym głównie z dysfunkcjami.</p> <p><b>7.2.</b> Zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do życia i rozwoju oraz właściwego funkcjonowania w środowisku.</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>✓ Praca socjalna z rodzinami potrzebującymi.</li> <li>✓ Wsparcie finansowe i materialne dla rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji finansowej.</li> <li>✓ Zapewnienie odpowiedniego systemu wsparcia dla rodzin z dysfunkcjami, m.in. dzięki współpracy z asystentem rodziny.</li> <li>✓ Zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do życia i rozwoju.</li> <li>✓ Wyrównywanie szans edukacyjnych oraz diagnozowanie potrzeb dzieci i młodzieży zagrożonych wykluczeniem społecznym.</li> <li>✓ Organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży, a także organizowanie wypoczynku letniego i zimowego.</li> <li>✓ Wsparcie rodzin w pełnieniu ich funkcji wychowawczej</li> </ul>

Źródło: Opracowanie własne

## 7. Sposób realizacji strategii oraz jej ramy finansowe

### Sposób realizacji Strategii

Realizacja postanowień Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest obowiązkiem władzy wykonawczej Gminy, a więc Wójta Gminy Rościszewo. Dysponuje on niezbędnym w tym celu aparatem wykonawczym. We wprowadzaniu w życie poszczególnych celów czynnie uczestniczyć będą wszystkie podmioty realizujące zadania Gminy w zakresie pomocy społecznej, natomiast Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rościszewie będzie koordynatorem realizacji celów wskazanych w Strategii.

Ponadto, w realizacji Strategii można oczekiwać wsparcia i pomocy niżej wymienionych instytucji:

- Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie;
- Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności przy PCPR;
- Powiatowego Urzędu Pracy;
- Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- Posterunku Policji w Rościszewie,
- placówek oświatowych, kulturalnych i sportowych z terenu Gminy Rościszewo;
- organizacji społecznych i innych instytucji i placówek.
- Urzędu Gminy w Rościszewie.

Niniejsza Strategia będzie również wdrażana poprzez realizację gminnych programów i projektów realizowanych przez ww. podmioty i instytucje współdziałające na poziomie Gminy. Programy i projekty muszą być zbieżne z założeniami Strategii oraz tak zaplanowane, aby wpisywały się w strukturę celu głównego Strategii lub celów szczegółowych, zaś efekty realizacji programu lub projektu wpływały na osiągnięcie celu głównego Strategii.

Działania określone w niniejszej Strategii mogą być realizowane na różnych poziomach - począwszy od samodzielnej realizacji działania przez GOPS lub inne podmioty, poprzez współpracę partnerską, aż po zlecenie realizacji zadań publicznych podmiotom zewnętrznym w trybie określonym przepisami prawa.

### **Ramy finansowe Strategii**

Jednym z warunków realizacji celów zawartych w każdej strategii jest jej finansowanie. Zakłada się, że ramy finansowe „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Rościszewo” obejmują lata 2016-2020, gdyż w tym okresie będą realizowane w sposób ciągle zdefiniowane cele strategiczne i operacyjne.

Przewiduje się, że realizacja proponowanych celów i działań nastąpi przy wykorzystaniu następujących źródeł finansowania:

- środki własne pochodzące z budżetu gminy finansowane z jej dochodów;
- środki przekazane gminie z budżetu państwa (dotacje);
- środki funduszy krajowych (PFRON);
- projekty systemowe i konkursowe w ramach środków rządowych, ministerialnych oraz Unii Europejskiej;
- środki pochodzące z funduszy pomocowych Unii Europejskiej (Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny).

## **8. Wskaźniki realizacji działań**

W celu śledzenia postępów w realizacji Strategii będzie ona na bieżąco monitorowana. Monitorowanie pozwoli z jednej strony na ocenę oczekiwanych wyników już przyjętych zadań, jak i ewentualne korekty w tych zadaniach. Strategia z założenia jest dokumentem otwartym, natomiast jej materia (rzeczywistość społeczna) podlega ciągłym zmianom. Dlatego też konieczne jest elastyczne reagowanie na pojawiające się problemy i wyzwania. Oceny tej dokonywać będą pracownicy GOPS w Rościszewie.

Dane do pomiaru wskaźników pozyskiwane będą z :

- danych statystycznych GUS,
- Urzędu Gminy Rościszewo, Komisariat Policji w Rościszewie,
- placówek oświatowych z terenu Gminy,
- Komendy Powiatowej Policji w Sierpcu,
- Powiatowego Urzędu Pracy,
- ze sprawozdań GOPS, sprawozdań z realizacji programów i projektów.

Monitorowanie umożliwi:

- bieżącą ocenę realizacji programów i zadań oraz osiągnięcia celów,
- prognozowanie ewentualnych zmian warunków realizacji,
- dokonanie bieżących korekt i poprawek,
- podjęcie działań zabezpieczających i naprawczych,
- informowanie społeczności lokalnej o uzyskanych wynikach.

Wskaźnikiem realizacji celów strategicznych będzie nie tylko zmniejszająca się ilość świadczeniobiorców oraz zmniejszanie się strumienia środków na bezpośrednie wsparcie najbardziej potrzebujących, ale przede wszystkim poziom zadowolenia mieszkańców Gminy z jakości życia na terenie Gminy. Jakość życia na terenie Gminy będzie z kolei weryfikowana na podstawie mierników zawartych w tabeli 32.

Tabela 32. Wskaźniki realizacji działań

Cel strategiczny	Cele operacyjne – kierunki niezbędnych działań	Wskaźnik realizacji działania
<b>Cel strategiczny 1.</b> Łagodzenie skutków bezrobocia na terenie Gminy Rościszewo	1.1. Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych.	<ul style="list-style-type: none"> <li>– liczba osób objętych aktywnymi formami wsparcia,</li> <li>– liczba przeprowadzonych szkoleń dla osób bezrobotnych,</li> <li>– liczba przekwalifikowanych osób bezrobotnych,</li> <li>– liczba osób bezrobotnych, które znalazły zatrudnienie,</li> <li>– liczba osób bezrobotnych, którym udzielono wsparcia w znalezieniu pracy.</li> </ul>
	1.2. Zapewnienie wsparcia osobom dotkniętym bezrobociem.	<ul style="list-style-type: none"> <li>– liczba osób bezrobotnych, którym udzielono wsparcia w znalezieniu pracy,</li> <li>– liczba osób, które nabyły nowe kwalifikacje i kompetencje zawodowe.</li> <li>– liczba osób bezrobotnych korzystających ze wsparcia finansowego GOPS.</li> </ul>
	1.3. Działania na rzecz ograniczenia liczby osób długotrwale bezrobotnych	<ul style="list-style-type: none"> <li>– liczba osób bezrobotnych zatrudnionych w ramach prac społecznie użytecznych,</li> <li>– liczba osób bezrobotnych zatrudnionych w ramach prac interwencyjnych i robót publicznych,</li> <li>– liczba osób bezrobotnych, które znalazły zatrudnienie.</li> </ul>
<b>Cel strategiczny 2.</b> Przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu na terenie Gminy Rościszewo.	2.1. Poprawa warunków bytowania osób i rodzin żyjących w biedzie.	<ul style="list-style-type: none"> <li>– liczba rodzin ubogich, którym udzielono wsparcia,</li> <li>– wysokość udzielonego wsparcia finansowego.</li> </ul>
	2.2. Podejmowanie działań na rzecz ograniczenia ilości osób żyjących w ubóstwie.	<ul style="list-style-type: none"> <li>– liczba osób objętych wsparciem,</li> <li>– liczba osób, które nabyły nowe kwalifikacje i kompetencje, zawodowe.</li> </ul>
	2.3. Podejmowanie działań na rzecz ograniczenia zjawiska wykluczenia społecznego.	<ul style="list-style-type: none"> <li>– liczba osób objętych formami wsparcia.</li> </ul>
<b>Cel strategiczny 3.</b> Wspieranie osób niepełnosprawnych.	3.1. Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych i ich integracja z otoczeniem.	<ul style="list-style-type: none"> <li>– liczba osób niepełnosprawnych uczestniczących w szkoleniach,</li> <li>– liczba osób niepełnosprawnych, które uzyskały zatrudnienie w wyniku odbytych szkoleń,</li> </ul>



	3.2. Zapewnienie aktywnego udziału osobom niepełnosprawnym w życiu kulturalno-społecznym Gminy.	<ul style="list-style-type: none"> <li>– liczba osób niepełnosprawnych biorących udział w imprezach kulturalnych na terenie Gminy,</li> <li>– liczba imprez kulturalnych, w których udział mogą brać osoby niepełnosprawne.</li> </ul>
<p><b>Cel strategiczny 4.</b> Ograniczenie zjawiska uzależnienia od alkoholu i innych uzależnień oraz łagodzenie ich skutków.</p>	4.1. Zapobieganie i rozwiązywanie problemów alkoholowych.	<ul style="list-style-type: none"> <li>– liczba przeprowadzonych działań profilaktycznych z zakresu problemów alkoholowych,</li> <li>– liczba publikacji, materiałów informacyjnych z zakresu problemów alkoholowych,</li> <li>– liczba instytucji i stowarzyszeń prowadzących działalność w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych,</li> <li>– liczba osób uzależnionych, które skorzystały ze specjalistycznej pomocy terapeutycznej,</li> <li>– liczba rodzin, w których istnieje problem uzależnienia jednego z członków rodziny, które skorzystały ze specjalistycznej pomocy terapeutycznej,</li> <li>– liczba wspólnie zrealizowanych przedsięwzięć w zakresie zwalczania uzależnienia alkoholowego.</li> </ul>
	4.2. Zapobieganie i rozwiązywanie problemów uzależnień.	<ul style="list-style-type: none"> <li>– liczba przeprowadzonych działań profilaktycznych z zakresu problemów uzależnień,</li> <li>– liczba publikacji, materiałów informacyjnych z zakresu problemów uzależnień,</li> <li>– liczba instytucji i stowarzyszeń prowadzących działalność w zakresie rozwiązywania problemów uzależnień,</li> <li>– liczba osób uzależnionych, które skorzystały ze specjalistycznej pomocy terapeutycznej,</li> <li>– liczba rodzin, w których istnieje problem uzależnienia jednego z członków rodziny, które skorzystały ze specjalistycznej pomocy terapeutycznej,</li> <li>– liczba wspólnie zrealizowanych przedsięwzięć w zakresie zwalczania uzależnień.</li> </ul>
<p><b>Cel strategiczny 5.</b> Poprawa warunków społecznego funkcjonowania</p>	5.1. Działania zapobiegające wykluczeniu osób starszych.	<ul style="list-style-type: none"> <li>– liczba ofert kulturalnych skierowanych do osób starszych,</li> <li>– liczba ofert w zakresie aktywnego wypoczynku skierowana do osób starszych.</li> </ul>

osób starszych w społeczności lokalnej.	5.2. Mechanizmy na rzecz poprawy warunków życia osób starszych	<ul style="list-style-type: none"> <li>– liczba pielęgniarek środowiskowych,</li> <li>– liczba mieszkań chronionych,</li> <li>– liczba ośrodków oferujących pomoc osobom starszym.</li> </ul>
<b>Cel strategiczny 6.</b> Zahamowanie zjawiska przemocy w rodzinie oraz łagodzenie jego skutków.	6.1. Podejmowanie działań na rzecz ograniczenia przemocy w rodzinie.	<ul style="list-style-type: none"> <li>– liczba interwencji policyjnych z powodu przemocy w rodzinie,</li> <li>– liczba założonych „Niebieskich Kart”,</li> <li>– liczba przeprowadzonych działań profilaktycznych z zakresu przemocy w rodzinie.</li> </ul>
	6.2. Zapewnienie wsparcia osobom i rodzinom dotkniętym przemocą domową	<ul style="list-style-type: none"> <li>– liczba punktów wsparcia psychologicznego dla osób dotkniętych przemocą domową,</li> <li>– liczba udzielonych porad psychologicznych i prawnych,</li> <li>– liczba osób, które skorzystały ze wsparcia psychologicznego,</li> <li>– liczba zrealizowanych przedsięwzięć w zakresie zwalczania przemocy w rodzinie,</li> <li>– liczba instytucji i stowarzyszeń prowadzących działalność w zakresie przeciwdziałania i zwalczania przemocy w rodzinie,</li> <li>– liczba publikacji, materiałów informacyjnych z zakresu problemu przemocy w rodzinie.</li> </ul>
<b>Cel strategiczny 7.</b> Umacnianie rodzin z terenu Gminy Rościszewo w ich prawidłowym funkcjonowaniu.	7.1. Zapewnienie odpowiedniego systemu wsparcia dla rodzin w tym głównie z dysfunkcjami.	<ul style="list-style-type: none"> <li>– liczba rodzin korzystających ze wsparcia GOPS,</li> <li>– liczba utworzonych grup wsparcia dla rodzin z dziećmi sprawiającymi problemy wychowawcze.</li> </ul>
	7.2. Zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do życia i rozwoju oraz właściwego funkcjonowania w środowisku.	<ul style="list-style-type: none"> <li>– liczba dzieci i młodzieży objętych programem dożywiania,</li> <li>– liczba dzieci i młodzieży korzystających z wypoczynku ,</li> <li>– liczba organizowanych zajęć w ramach świetlic socjoterapeutycznych,</li> <li>– liczba dzieci i młodzieży objętych pomocą GOPS.</li> </ul>

Źródło: Opracowanie własne

## 9. Spis tabel

Tabela 1. Liczebność Gminy Rościszewo w latach 2010 – 2014 z podziałem na płeć .....	7
Tabela 2. Struktura wiekowa mieszkańców Gminy Rościszewo w 2014 r.....	8
Tabela 3. Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym oraz poprodukcyjnym w latach 2010-2014 .....	9
Tabela 4. Poziom wykształcenia mieszkańców Gminy Rościszewo.....	10
Tabela 5. Poziom wykształcenia mieszkańców powiatu sierpeckiego.....	11
Tabela 6. Migracje na pobyt stały gminne wg typu i kierunku.....	12
Tabela 7. Przyrost naturalny .....	12
Tabela 8. Podmioty gospodarcze działające na terenie Gminy Rościszewo w latach 2010-2014 .....	13
Tabela 9. Zasoby mieszkaniowe na terenie Gminy Rościszewo .....	15
Tabela 10. Mieszkania wyposażone w instalacje techniczno-sanitarne [%] .....	15
Tabela 11. Szkoły i placówki znajdujące się na terenie Gminy Rościszewo (stan na 29.02.2016).....	17
Tabela 12. Współczynnik skolaryzacji brutto dla szkolnictwa podstawowego i gimnazjalnego.....	18
Tabela 13. Świadczenia społeczne w ramach zadań własnych Gminy Rościszewo (stan na dzień 31.12.2015 r.) .....	24
Tabela 14. Liczba beneficjentów pomocy społecznej oferowanej przez GOPS w Rościszewie .....	25
Tabela 15. Struktura bezrobocia na terenie Gminy Rościszewo w latach 2010-2014.....	29
Tabela 16. Charakterystyka osób bezrobotnych na terenie Gminy Rościszewo .....	30
Tabela 17. Liczba osób niepełnosprawnych na terenie Gminy Rościszewo .....	32
Tabela 18. Liczba osób objętych pomocą GOPS w Rościszewie z powodu niepełnosprawności .....	32
Tabela 19. Uzależnienia alkoholowe na terenie Gminy Rościszewo .....	34
Tabela 20. Liczba osób objętych pomocą GOPS w Rościszewie, które spełniły kryterium do uzyskania pomocy .....	36
Tabela 21. Liczba osób objętych pomocą GOPS w Rościszewie z powodu bezdomności.....	36
Tabela 22. Przemoc w rodzinie w Gminie Rościszewo.....	37
Tabela 23. Przestępstwa na terenie Gminy Rościszewo .....	39
Tabela 24. Osoby starsze na terenie Gminy Rościszewo w 2014 r.....	40
Tabela 25. Analiza SWOT .....	42
Tabela 26. Prognoza przyrostu naturalnego w Gminie Rościszewo do 2026 roku.....	44
Tabela 27. Prognoza salda migracji w Gminie Rościszewo do 2020 roku .....	44

Tabela 28. Prognoza liczby ludności Gminy Rościszewo do 2020 roku .....	45
Tabela 29. Prognoza struktury wiekowej mieszkańców Gminy Rościszewo do 2020 roku .....	45
Tabela 30. Prognoza zmian problemów społecznych na terenie Gminy w wyniku realizacji Strategii rozwiązywania problemów społecznych.....	47
Tabela 31. Kierunki niezbędnych działań .....	50
Tabela 32. Wskaźniki realizacji działań .....	56

## **10. Spis wykresów**

Wykres 1. Struktura ludności Gminy Rościszewo według płci .....	8
Wykres 2. Urodzenia żywe i zgony .....	13
Wykres 3. Struktura działalności gospodarczej na terenie Gminy Rościszewo w 2014 r. wg sekcji PKD 2007 .....	14

## **11. Spis rysunków**

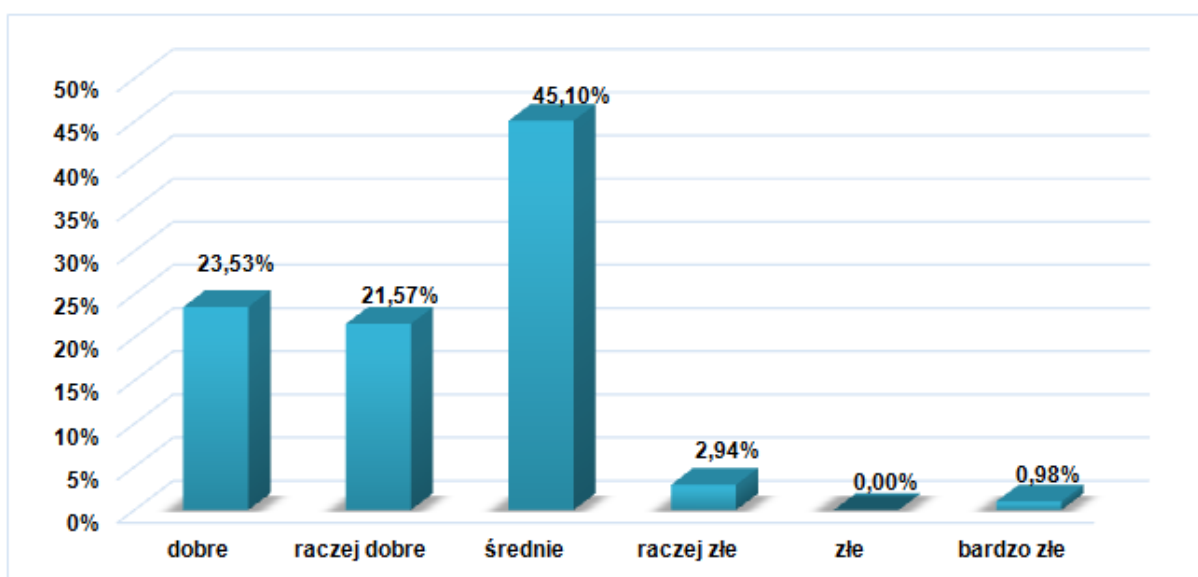
Rysunek 1. Gmina Rościszewo na tle powiatu sierpeckiego .....	6
---	---

## 12. Załączniki

### ZAŁĄCZNIK NR 1. WYNIKI BADANIA ANKIETOWEGO

#### WYNIKI BADANIA ANKIETOWEGO (OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE ANKIET)

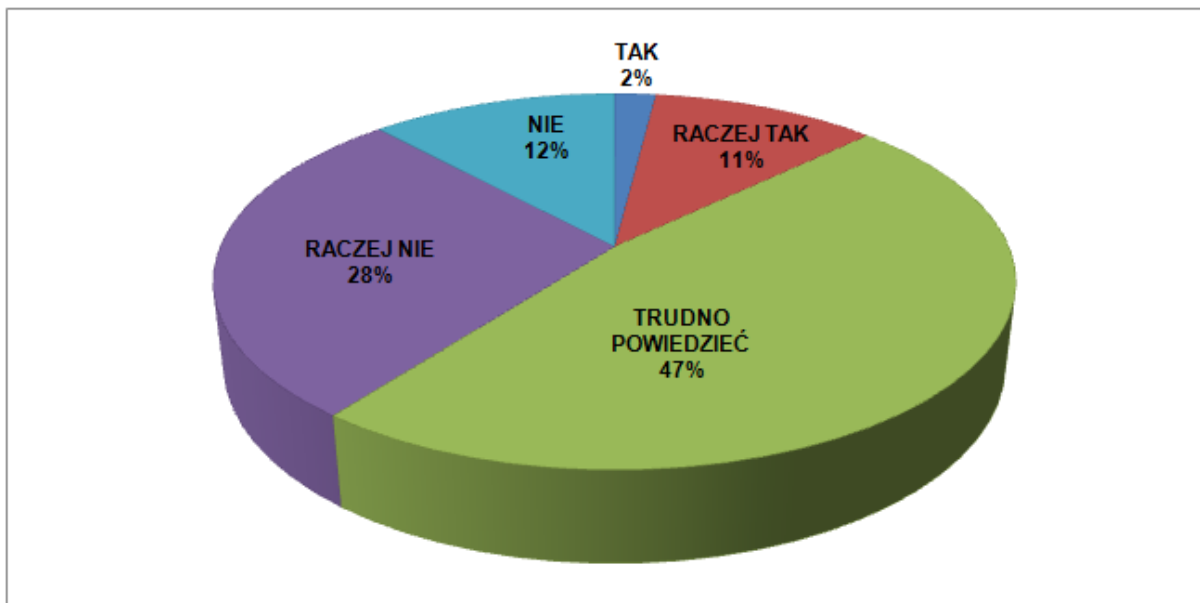
##### 1. Jak oceniają Państwo aktualne warunki życia mieszkańców Gminy?



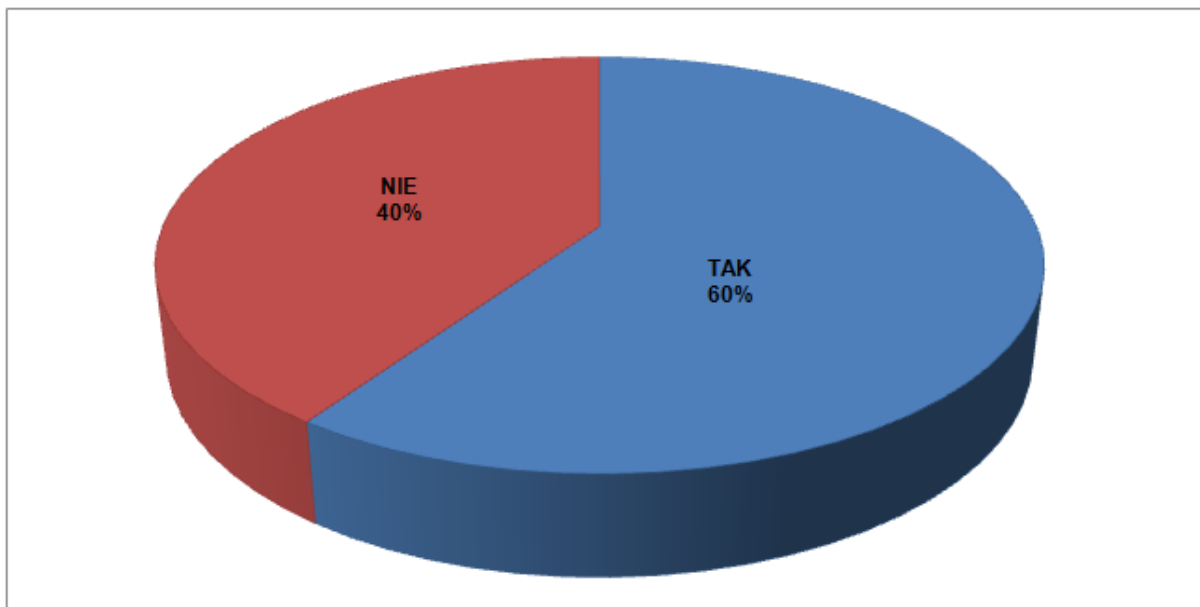
##### 2. Z jakimi problemami społecznymi najczęściej spotykają się osoby niepełnosprawne?



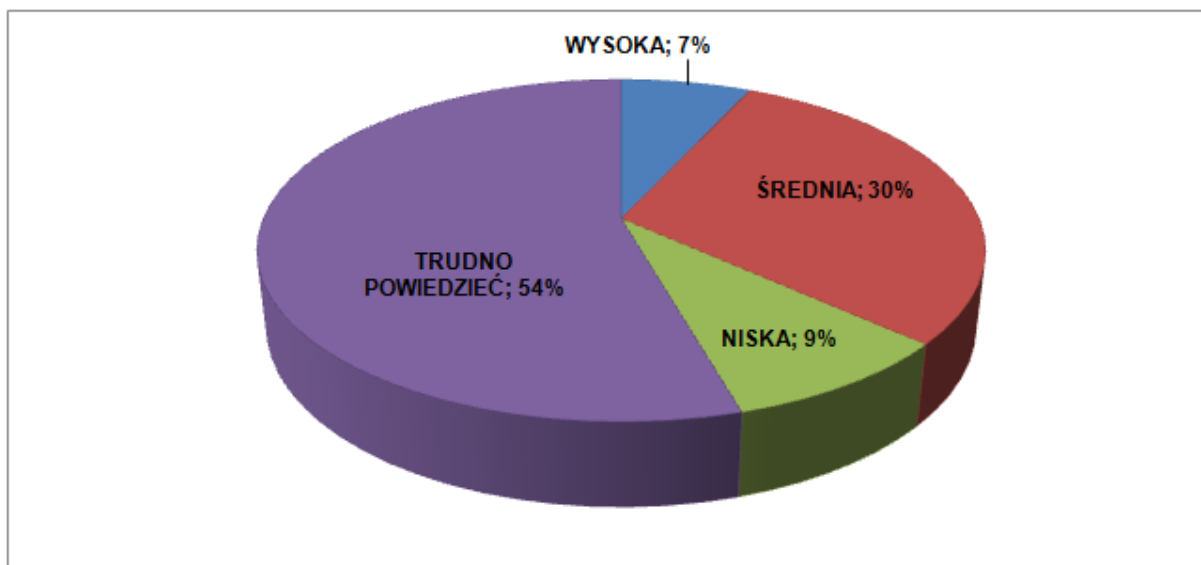
3. Czy oferta pomocy dla osób niepełnosprawnych (np. dostęp do placówek rehabilitacyjnych) jest wystarczająca?



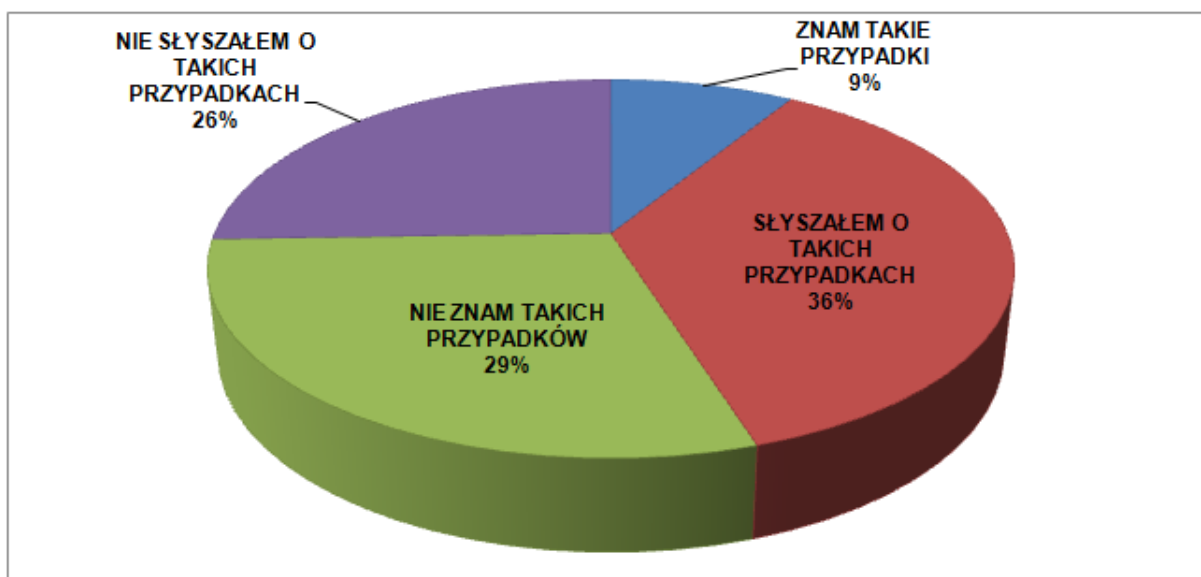
4. Czy dostęp do placówek opieki zdrowotnej na terenie Gminy jest wystarczający?



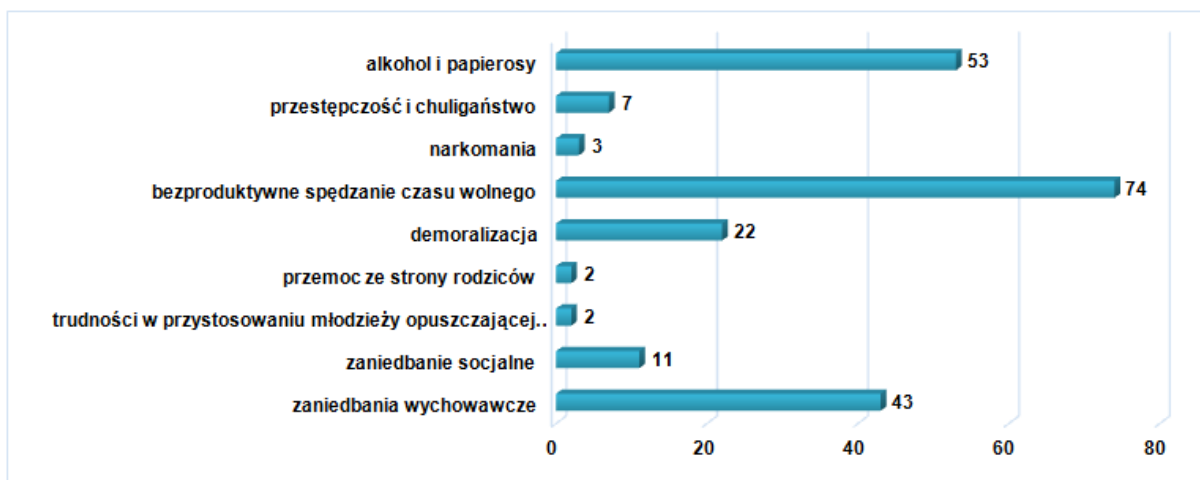
5. Jaka jest skala problemu uzależnień na terenie Gminy?



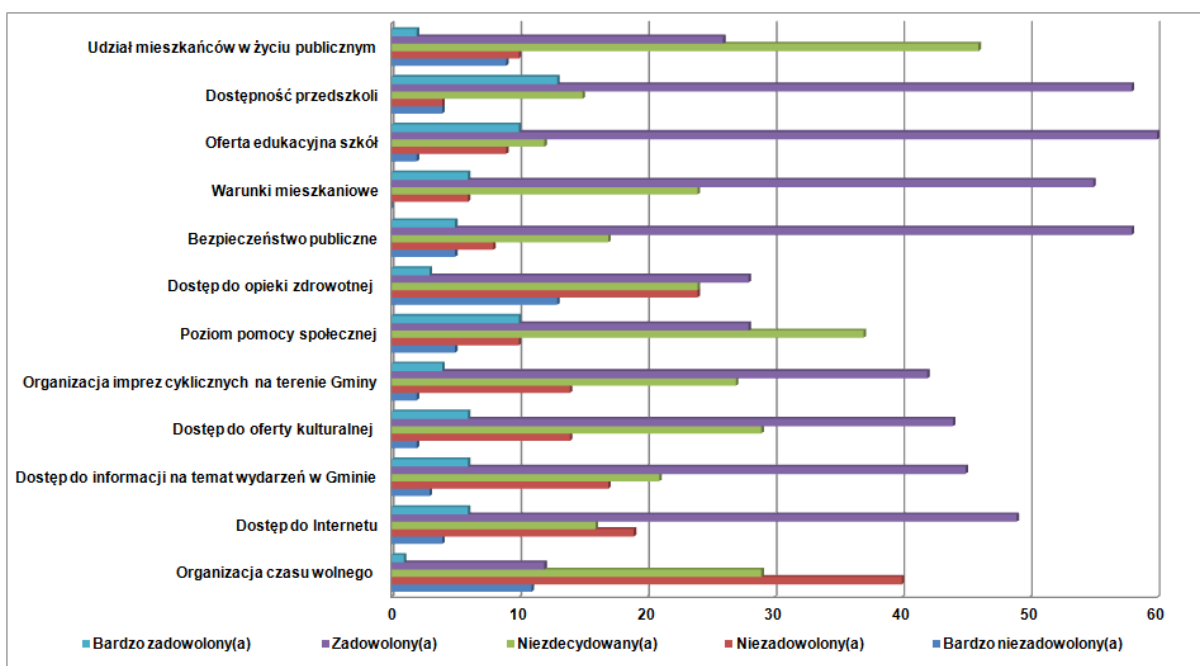
6. Czy na terenie Gminy występuje zjawisko przemocy domowej?



**7. Jakie negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży dostrzegacie Państwo najczęściej?**



**8. W jakim stopniu jest Pan(i) zadowolony z następujących warunków życia w Gminie?**





### 9. Co – Państwa zdaniem – należy zrobić, aby przeciwdziałać negatywnym zjawiskom na terenie Gminy w następujących obszarach.

Ostatnie pytanie w ankiecie skierowanej do mieszkańców, było pytaniem otwartym, w którym to ankietowani mogli podać przykładowe propozycje/rozwiązania przeciwdziałające negatywnym zjawiskom na terenie Gminy Rościszewo. Propozycje ankietowanych zostały przedstawione na poniższych wykresach w podziale na: wsparcie ubogich, sytuację niepełnosprawnych, dostęp do służby zdrowia, działania na rzecz osób starszych oraz bezpieczeństwo.

<b>Wyszczególnienie</b>	<b>Liczba odp.</b>
<b>Działania na rzecz wsparcia ubogich:</b>	
sprawdzenie na co wydawane są zasiłki przez beneficjentów	1
stworzenie warunków/miejsc pracy	15
sumienne rozpatrywanie podań w GOPS	2
wysłuchanie rodzin ubogich	1
dożywanie dzieci w szkole	3
pomoc finansowo - materialna	14
pomoc mieszkaniowa	1
zwiększenie edukacyjnych szans dzieci i młodzieży	1
wsparcie rodzin w wykonywaniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych	1
zbiórka żywności, sprzętu AGD, ubrań	4
wymiana kadry w GOPS	1
zmniejszenie wydawania posiłków osobom, które mogą pracować	1
pomoc psychologiczna	1
kursy doształcające	1
wsparcie rodzin w wykonywaniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych	1
zapobieganie niekorzystnym zjawiskom społecznym w rodzinie	1
organizowanie spotkań z ekspertami finansowymi	1
<b>Działania na rzecz poprawy sytuacji niepełnosprawnych:</b>	<b>Liczba odp.</b>
zwiększenie dostępu do placówek rehabilitacyjnych	10
zakupienie sprzętu rehabilitacyjnego	1
poprawienie komunikacji z innymi miejscowościami poprzez udostępnianie przystosowanych środków transportu	4

stworzenie miejsc pracy	2
kursy szkoleniowe	1
porada psychologiczna	2
odpowiednia pomoc medyczna	5
utworzenie kółka zrzeszającego osoby niepełnosprawne	2
zniwelowanie barier architektonicznych	15
aktywizacja społeczna - w koordynacji GOPS i Dom Kultury	2
zwiększenie pomocy finansowej	1
pomoc materialna	3
dostosowanie środków transportu do osób niepełnosprawnych	2
zapewnienie dojazdu do ośrodka zdrowia	1
zapewnienie równych szans na rynku pracy	2
wsparcie rodzin osób niepełnosprawnych	1
dostęp do informacji dot. osób niepełnosprawnych	1
<b>Działania na rzecz poprawy dostępu do służby zdrowia:</b>	<b>Liczba odp.</b>
zwiększenie liczby lekarzy specjalistów	17
pomoc niepełnosprawnym w dotarciu do przychodni	25
skrócenie okresu oczekiwania do specjalistów	3
bezpłatny dostęp do stomatologa	1
słabe zarządzanie	1
milsza obsługa medyczna	2
punktualne przybycie lekarzy do ośrodka	1
zapisy do lekarzy na konkretną godzinę	3
darmowy transport osób starszych	1
stworzenie laboratorium	1
doposażenie placówek w sprzęt medyczny	1

wprowadzenie godziny przyjęć dla niepełnosprawnych	2
zakup karetki	1
rozwój ratownictwa medycznego, krótszy czas dojazdu do chorego	1
prowadzenie działań profilaktycznych i diagnostycznych	1
elektroniczna rejestracja pacjentów	1
<b>Działania na rzecz osób starszych:</b>	<b>Liczba odp.</b>
częste wizyty pracowników GOPS	2
wsparcie socjalne, środowiskowe, finansowe	2
założenie na terenie Gminy wolontariatu	2
nauka młodzieży szacunku do starszych	1
pomoc w dojazdach do opieki zdrowotnej	2
pogadanki o bezpieczeństwie	1
zorganizowanie czasu wolnego	10
stworzenie Klubu Seniora	8
zapewnienie lepszej opieki zewnętrznej	8
aktywizacja społeczna-w koordynacji GOPS i Dom Kultury	4
ośrodki rehabilitacyjne	1
<b>Działania w zakresie bezpieczeństwa:</b>	<b>Liczba odp.</b>
zwiększenie patroli policji	15
zwalczanie patologii społecznej	1
zapewnienie bezpieczeństwa	3
organizowanie kursów samoobrony, spotkania z policją, OSP,	2
kontrolowanie, czy psy są pozamykane oraz zajęcie się bezpańskimi psami	2
ustawienie radarów w okresie wakacyjnym	1
zwrócenie uwagi na młodzież szkolną	1
powołanie grup interwencyjnych (patrolowych) w każdej miejscowości	1

edukacja szkolna	2
zebrania z mieszkańcami Gminy w zakresie bezpieczeństwa	1
monitoring 24 h	1
kontrola parkowania aut	1
ograniczenie liczby przestępstw i wykroczeń w miejscach publicznych	1
prowadzenie działalności informacyjnej dla osób będących ofiarami przemocy w rodzinie	1
zajęcia terapeutyczne dla osób zagrożonych przestępczością, znajdujących się w grupie ryzyka	1
całodobowy kontakt telefoniczny z policją	1
całonocne oświetlenie ulic	1
<b>Inne:</b>	<b>Liczba odp.</b>
sprawiedliwe dowożenie dzieci do szkoły	1
dostęp do bezpłatnego Internetu	2
stworzenie miejsca dla spędzania czasu wolnego młodzieży	2
efektywniejsze działania OSP	1
organizowanie zajęć sportowych, aktywizacja społeczna	2